

Samvirke

NR. 7, 1957
15. APRIL

Magnus tænkte på alderdommen

Det hørte ikke med til dagligt liv i Norden, at danske vikingekonger og høvdinge frivilligt delte deres formuer med rivaler.

Måske det eneste tilfælde i så henseende indtraf, da Magnus den Gode gjorde Harald Haardrada til medkonge i riget. Harald syntes, at han måtte gøre lidt til gengæld, og derfor aftalte han med Magnus, at han ville give ham nøjagtig halvdelen af sine skatte.

Magnus fandt naturligvis, at dette var en vældig god idé, og kostbarhederne blev derfor hentet fra Haralds skatkamre. Der var tunge armlænker, guldringe og kostelige drikkehorn, og det hele blev dynget sammen på en oksehud, afvejet og delt broderligt mellem de to konger.

Rigets stormænd var til stede ved denne lejlighed, og alle undrede sig såre over at se så mange kostbarheder samlet på ét sted.

Delingen af Haralds store formue kom Magnus svært godt tilpas, for han var nemlig begyndt at spekulere på sin alderdom, og en alderdomsopsparring var ikke nogen let sag i en tid, hvor det kun var den stærkes

ret, der gjaldt, og hvor retfærdigheden havde sæde i sværdhalgen.

Nu til dags venter man ikke, til man er blevet halvgammel, før man begynder at tænke på alderdommen. Mange mennesker sparer regelmæssigt op på en bankbog gennem mange år, og det er godt, men det er blevet meget bedre nu.

Der er for ganske nylig skabt mulighed for at pristalsregulere alderdomsopsparringen, nemlig gennem oprettelsen af en såkaldt *indekskonto* i Andelsbanken. Indskuddene på denne konto forrentes med en særlig høj rente, og bliver til sin tid, når udbetaling finder sted, pristalsreguleret af staten således, at disse indskud bevarer deres købekraft, og ydermere har den ny kontoform den store fordel, at indskuddene kan fradrages på selvangivelsen – de er altså skattefrie.

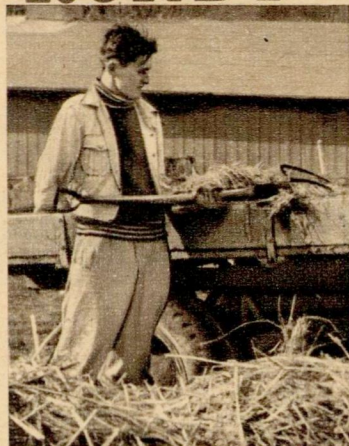
Hvis De spekulerer på alderdomsopsparring, så kom ind i Andelsbanken og få nærmere oplysning om opsparring på indekskonto. – Vi har et net af afdelinger og kontorer over hele landet, og De kan let komme i forbindelse med den nærmeste Andelsbank.

ANDELSBANKEN

LANDET RUNDT

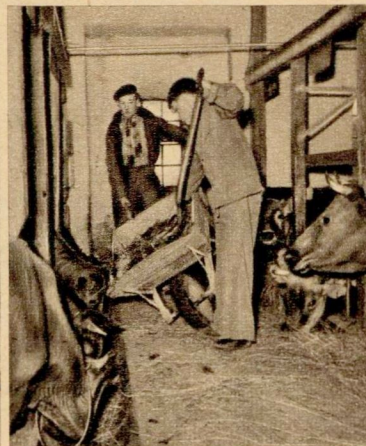
Smuk nål. – Godt formål. Vanførefonden gør et stort arbejde for at hjælpe den store gruppe medmennesker, der er blevet slået ud på grund af invaliditet. Den fornemste opgave er revalideringsarbejdet, hvor igennem man søger at føre invalider tilbage til en nyttig plads i samfundet i stedet for, at de skal gå for lud og koldt vand, for en offentlig understøttelse. Rundt om er oprettet omskolings- og genoptræningsværksteder for invalider, hvorved de sættes i stand til inden for et eller andet fag at forsørge sig selv og evt. familie. Det nyeste skud inden for dette arbejde er „Elleslettegård“ i Nordsjælland, hvor man for tiden har

6-8 invaliderede som landbrugs elever, og hvor arbejdet hidtil har båret gode frugter. Dette arbejde, som man gerne vil udvide, koster mange pen-

ge. Derfor beder Vanførefonden nu alle brugsforeningsmedlemmer købe en smuk lille nål, krone-nålen, som udsendes i forbindelse med kongens re-

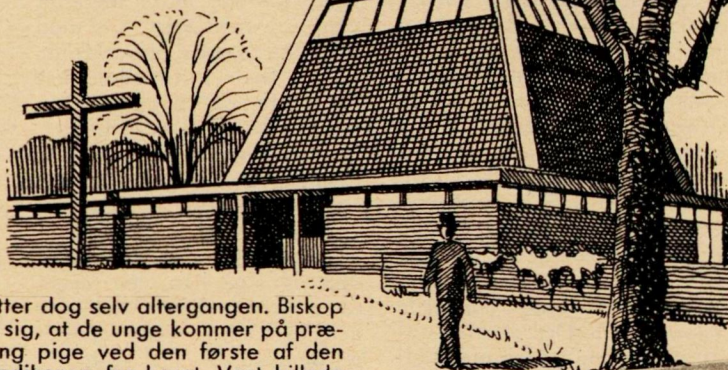
geringsjubilæum. Nålen kan kun fås i brugsen, og den koster kun 1 kr. Billederne er fra „Elleslettegård“, hvis forstander ses i midten.

KØB KRONE-NÅLEN TIL FORDEL FOR VANFØREFONDEN I BRUGSEN

Kirken i støbeskeen. I Hasseris ved Alborg søger pastor Orla Møller at tilføre kirken nyt tiltrængt blod og skabe interesse blandt de unge for kirken ved at lade 84 unge, der konfirmeres i foråret, forrette gudstjenester. Der er mange meninger for og mod. De unge har forskellige opgaver, de ringer til tjeneste, er organister, synger solo og i kor, læser indgangs- og udgangsbøn, kollekt og epistel samt læser en af præsten skrevet prædiken. Præsten forretter dog selv altergangen. Biskop Erik Jensen, Alborg, har modsat sig, at de unge kommer på prædikestolen. I stedet læste en ung pige ved den første af den slags ungdomsgudstjenester prædiken fra koret. Vort billede herover viser en pige læse kollekten.

I Helsingør søger man at forny kirkens ydre former ved traditionelt kirkebyggeri. Det er pastor J. E. Biering-Sørensen ved Sct. Olai kirke, Helsingør, der står bag ideen med pyramidekirken, som skal opføres i byens nye kvarter, der vokser stærkt. Planen, som er udarbejdet af arkitekt Holger Jensen, København, er godkendt af kirkeministeriet.

3-årigs redningsdåd. To 3-års purke, Bjarne, søn af bager Kjær Andersen, og Kjeld, søn af bager Emil Andersen, begge „Dommergården“, Skjern, legede en dag fornylig sammen i nærheden af hjemmet, som er umiddelbart ved Skjern å. Under legen kom Bjarne på sin trehjulede cykle for nær en dyb kanal. Cyklen satte i fart ned ad en brink og forsvandt med den lille i 2 meter vand. Kjeld satte straks i løb hjem og alarmede sin egen og Bjarnes far. I sidste sekund blev drengen bjerget. Her er den 3-årige Kjeld (mørkhåret) sammen med Bjarne (yderst til højre).

En kernekarl. Forhenværende gartner Chr. Bendixen, Strårup mark, har været aktiv gymnast i 50 år. Nytårsdag fyldte han 70 år, men ved Vejle amts gymnastikforenings forårsopvisning i Kolding fornylig var han med som sædvanlig. Så sent som i fjor slog han saltomortaler. I år havde han hold i ryggen, hvorfor han foruden alle de andre øvelser „nøjedes“ med at slå kraftspring. Her er han fanget i et elegant spring over den høje buk.

Forsiden: Husmoderens arbejde er mangesidet og af største vigtighed for samfundet. En af de mange grene af arbejde, der hører under husmoderens område, er indkøbene. På dette arbejdsområde har ikke mindst brugsforeningerne i de senere år gjort en stor indsats for at lette og forenkle arbejdet ved indrettelse af moderne selvbetjeningsforretninger. Det er i høj grad tidsbesparende for husmoderen at gå på indkøb under denne form for handel. Derfor har vi valgt denne gang i serien: Det arbejdende Danmark, at vise en husmoder i en kendt situation i en moderne brugs.

DET HVIDE VANVID

HVIDT kunne til sidst ikke blive mere hvidt end i de annoncer, som sæbefirmaerne i de sidste par år har søgt at hypnotisere husmødrene med i deres hæsblesende opreklamering af et utal af vaskemidler.

Alt hvad der tidligere har stået som det hvideste hvide: nyfalden sne, engle og hele Møens klint, var dilettanteri i sammenligning med, hvad man mødte af strålende, dårrende, blændende, drømmende og strømmende hvidt i de annoncer, som „Dit“ og „Dat“ og „Pip“ og „Pjat“ overbyder hinanden med, skønt enhver kemiker kan fortælle, at de selvvirkende og sulfonerede vaskemidler fremstilles efter recepter, hvis præstationer ligger meget nøje på linje med hverandre fra fabrik til fabrik.

Der var intet andet formål med reklamekampagnerne end ved hjælp af ustandselige gen-

tagelser at spule enhver selvstændig vurdering af, hvad der betaler sig bedst, ud af de arme husmødres bevidsthed.

Selv en hvid løgn kan dog til sidst blive så hvid, at det går for hvidt, og forbrugerne ser sort. For hver gang, alle disse hvide spøgelser dukkede op i blade og biografer, må der have været en del, som kunne tænke sig til, hvad alt dette kostede, og derfor kunne regne ud, at ville man undgå at være med til at betale krigsomkostningerne, gjorde man bedst i at gå uden om netop de produkter, der blev råbt højt om.

I HVERT FALD har reklamefremstødet nu også taget andre midler i anvendelse, således at man ikke blot hvidskurer de ædlere dele, men også spekulerer i husmødrenes ønskedrømme.

Det har længe været skik at forære såkaldte „prøvepakker“ væk i stedet for noget, som enhver vil synes er indlysende normalt, nemlig at sælge dem. Denne skik har udtart sig til, at et firma har sendt husmødrene kuponer, som de kan indløse med en prøvepakke hos deres detailhandler, hvilket straks har fået et andet firma til at udlevere en ny gratis pakke, hver gang forbrugeren afleverer emballage-kartonen til den tidligere indkøbte – et skråplan som fortjener at blive misbrugt, som det indbyder til.

Det sidste nye er imidlertid et firma, som udlover 45 fjernsynsapparater og en nertz-pels til de husmødre, som køber firmaets sidste lancerede vaskemiddel. Det er med andre ord en lodseddel, man sælger – og så følger der en vare med.

Her er et eksempel på en velberegnet spekulation i folks godtroenhed: Chancerne for gevinst falder, jo flere vaskemidler der sælges. Ergo må firmaet være overbevist om, at de færreste kan modstå chancen for at få drømmen om fjernsynet og nertzpelsen op-

fyldt; men hvem, der får lamperøg, er husmødrene, for hvad fylder vel gevinsterne mere end en skræder i helvede, hvis firmaets forventninger virkelig slår til.

SÅ VIDT er det altså kommet, at man sælger den blå himmel som skalkeskjul for selve varren. Men hvad forbrugerne ikke ser, er alle de manøvrer, som de samme firmaer udfolder for at købe købmændene til at gøre mest muligt ud af deres respektive varer. Der findes mange metoder: rabatter, checks i halen på hver 3. karton etc. etc.

Højdepunktet er nået af samme firma, som udlover fjernsynsapparaterne og nertzpelsen. Detailhandlerne får hver en gaveæske med 12 pakker, hvis salgsudbytte – 22,80 kr. – går lige i den handlenes lomme. Dertil vanker der en elektrisk barbermaskine til hver detailhandler, som er så heldig at have en vinder af et fjernsynsapparat til kunde. Så kan man næsten regne ud, at kunden ikke med købmandens gode vilje forlader butikken uden at være forsynet.

DET GÆLDER IKKE mere at veje vare mod vare, pris mod pris. Det gælder om at finde ud af, hvor forbrugerne har deres blødeste punkt, og så sætte ind på at udnytte det. Den reklamemand, som har denne sjette sans, som forstår sig på magnetiske strygninger og dårrende ord, som får folk til at lukke øjnene, åbne munden og sige haps, er meget mere værd end den, der bare ved, hvordan en vare skal være, og hvad den skal koste.

Mange kræfter ofres af entreprenante firmaer på at hjælpe de enkelte detailhandlere til at nedbryde modstanden hos deres ofre: kunderne. Der lægges ingen vægt på at lære dem at købe fornuftigt. Nej, tværtimod gives ligefrem kursus i, hvordan man bedst skal dænge folk til med varer.

Og alt dette anstrenger man

sig mere eller mindre åbenlyst for at købe de butiksdrevendes medvirken til.

SÆBEKRIGEN synes nu at være på sit højeste, pisket op af to firmaer med udenlandske resourcer i ryggen, Unilever-trustens *Sunlight* og det schweizisk-finansierede *Persil*, hvis åbenbare hensigt er at tromle den egentlige danske sæbeindustri ned.

Det er altså ikke blot en reklame på listesko overfor forbrugerne – det er også en farlig reklame med monopolherredømme som mål for en endelig sejr. Hvad skulle hensigten ellers være?

Der er vist ingen, som tror, at varerne derefter skal være billigere. Enhver kan sige sig selv, at krigsomkostningerne skal betales. Af hvem andre end forbrugerne, gennem monopolgevinsten til den, der sejrer? Vi håber, at forbrugerne selv kan få øje på den lokkemad, som skal få dem til at gå i fælden.

HUSMØDRENE BETALER SELV LOKKEMADEN

Danske Husmødres Forbrugerråd har fremsat følgende udtalelse:

Forbrugerrådet er ikke modstander af reklame og annoncer, men rådet er enige om, at reklamen i videst muligt omfang skal være oplysende og vejledende.

Rådet mener, at de stadig større annoncer med gyldne løfter, konkurrencer og gaver er et usagligt grundlag at lokke husmødrene på til køb af en vare.

Forbrugerne kan efterhånden ikke nå at indse, at det dog til syvende og sidst er dem selv, der kommer til at betale de lovede biler, vaskemaskiner, fjernsyn, pelse og radioapparater.

Sund reklame kan billiggøre en vare, men lokkereklamen må være nødvendig fordyrende.

ANSVAR
kræver viden

SOM MEDLEM af en brugsforening er man ikke bare kunde i en butik, men har samtidig medansvar for anliggender, som køber i private forretninger intet har at gøre med. For at kunne røgte dette ansvar bedst muligt har man brug for at vide besked med en mængde saglige problemer, og til hjælp for både de folkevalgte tillidsmænd og for de medlemmer, der aktivt interesserer sig for deres forenings styre, har FDBs oplysningsråd udsendt en ny tillidsmandshåndbog, bestående af syv hefter, hvoraf det sidste nu er kommet.

De tre første hefter af tillidsmandshåndbogen er skrevet af Andelsskolens tidligere forstander, L. A. Godsk,

I en udtalelse, som gengives nederst til venstre på foranstående side, har Forbrugerrådet på samtlige danske husmoder-organisationers vegne taget skarpt til genmæle mod denne reklame-praksis.

SOM VÆRNER af forbrugernes interesser kan FDB heller ikke stille sig passivt til denne kamp med risikoen for at tabe indflydelsen på markedet og således være berøvet midlerne til at bekæmpe en sandsynlig monopoliserings-aktion.

I den allersidste tid har

brugsforeningerne gennemført en salgskampagne, hvis hensigt var at møde udfordringen med udfordrerens egne midler. Dog ikke med fjernsynsapparater, nertzpelser og den slags lotteriknib, men ved at sælge et parti af FDBs populæreste vaske-middel Blenda til det halve af den normale pris.

VI INDRØMMER ganske ærligt, at FDB tabte penge på at sælge til den pris, men bortset fra denne inkonsekvens var det en appel til fornuften midt i det glade vanvid. Her var dog tale

om et værdigt tilbud og en kontant fordel til forbrugerne uden penge under bordet og luftige sejladser på ønskedrømme.

Engang skal varerne koste, hvad de virkelig koster. På en eller anden måde må den ødslen med kapital, som kunne være brugt til noget mere produktivt end reklame-oversbud, høre op. Og så nærer vi fuld tillid til, at forbrugerne i mellemtiden har opdaget, at Blenda er mindst lige så strålende og dårende og blændende og drømmende som enhver

anden vare i en hvilken som helst prisklasse.

VIL MAN holde folk for nar, fortjener man selv at blive holdt for nar i den sidste ende. Det vil de værste skrålhalse i sæbekrigen erfare, når det endelig engang igen kommer til at dreje sig om det eneste afgørende: At præstere en upåklagelig vare til den billigste pris. De skal ikke blive forbavsedes, hvis forbrugerne til den tid vender dem ryggen.

BEKOSTELIG BRANCHE

NÅR URMAGERNE sælger ure, tager de en avance på gennemsnitlig godt 90 pct. i hovedstaden og godt 80 pct. i provinsen – for enkelte prisklasser endda mere end 100 pct.

Disse alarmerende tal er ikke opfundet af ondsindede personer for at hænge en lille gruppe af private næringsdrivende ud, men nylig offentliggjort af monopoltilsynet, der har foretaget en omfattende undersøgelse af bruttoavancerne hos medlemmerne af landets to urmagerorganisationer. Ved en lignende undersøgelse foretaget for et lille års tid siden afslørede monopoltilsynet også meget høje brutto-

gevinster i radio- og fjernsynsbranchen.

Som eksempel er nævnt sammensætningen af prisen for et herrearmbåndsur i maj 1955: Fra fabrikken i Schweiz kostede det med told 64,40 kr., mens den danske forbruger betalte 179 kr. – heraf fik grossisten ca. 20 kr., omsætningsafgiften var ca. 13 kr., og urmageren indkasserede selv – 78,50 kr.!

DE STORE bruttoavancer – der indbefatter omkostninger til aftræk, eftersyn, garanti og service – har ikke ført til tilsvarende høje skatteindtægter for urmagerne. Forklaringen herpå er, mener monopoltilsynet, at antallet af forhandlere er så stort, at de enkelte får for lidt handel.

Både i f. eks. Sverige og Tyskland er uravancerne betydelig lavere end i Danmark, hvor FDB for resten forlængst har vist, at man gennem brugsforeningerne kan sælge ure med avancer, der ligger meget langt under de nævnte 80–100 pct.

EN SKARP KRITIK retter myndighederne samtidig mod den såkaldte „Tempus“-plombe, som urmagerorganisationernes medlemmer har eneret på at bruge. Gennem en storstilet fællesreklame gives der nemlig forbrugerne det indtryk, at plomben garanterer for, hvad der almindeligvis kaldes en egentlig kvalitetsvare, mens plomben rent faktisk kun garanterer forsvarlig kvalitet og rask væk sættes på ure af meget forskellig kvalitet og til meget forskellige priser – selv ure til langt under 100 kr. kan fås med plombe.

Monopoltilsynet anser det for urimeligt at bilde folk ind, at „Tempus“-ure som helhed er af bedre kvalitet end ure uden plombe. Uden for urmagerorganisationerne er der nemlig firmaer, også med faguddannede urmagerer, der kan levere ure af samme eller kvalitetsmæssigt tilsvarende mærker. FDB har f. eks. i årevis indført og forhandlet ure af anerkendte schweiziske fabrikater, men selvsagt uden plombe. „Tempus“-ordningen er, altså reelt mere en monopolordning end en kvalitetsordning.

Sandheden om „Tempus“-plomben viser, hvor let systemer af denne art ved smart reklame kan udnyttes til at give forbrugerne et misvisende indtryk. Over for „Tempus“-

ordningen kan monopoltilsynet intet foretage sig, men vil indberette sagen til handelsministeriet. Under hensyn til den omsiggribende tendens til at indføre plomber, garantisystemer o. lign. burde reklamer herom undergives stærkere kontrol fra myndighedernes side, f. eks. med forbrugerrådets medvirken, så vildledning af forbrugerne undgås.

Urmagerne gjorde alt for at hindre, at monopoltilsynets redegørelse kom frem. Da det ikke lykkedes, skældte man den ud for at give en skæv og ensidig fremstilling af branchens forhold. Men man har ikke på noget punkt kunnet fremlægge dokumentation for, at oplysningerne var forkerte.

Det er værd at skrive sig bag øret.

Næsten 700 mill. omsat af FDB

FDBS DIVIDENDE til brugsforeningerne for året 1956 vil blive sat i vejret til 3½ pct. – en halv pct. mere end året forud – såfremt bestyrelsens og repræsentantskabets forslag herom godkendes af FDBs generalforsamling den 28. maj i Herning. I penge betyder det en tilbagebetaling på 17,6 mill. kr. ud af nettooverskuddet, der efter afskrivninger og henlæggelser udgjorde 22,1 mill. kr. – en fremgang på 2,6 mill. kr. Selve FDBs samlede omsætning øgedes sidste år med 32,5 mill. kr. til 695 mill. kr., hvoraf 170 mill. kr. hidrørte fra FDBs egenfabrikation.

Det fine plankton-net er ved at blive hølet ind. Op ad rælingen står det noget grovere net, der bruges til at fange fiskelarver og andet svømmende småkravt med.

Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser har til huse på Charlottenlund slot ved København, men fiskeribiologer må naturligvis også arbejde til søs, og et af de fartøjer, der er stillet til deres rådighed, er *Biologen*. Dette skib krydser rundt i de indre farvande, og i det rutineprogram, som *Biologen* og dens besætning tog fat på i marts, var der et nyt indslag: for første gang i 25 år blev der foretaget mærkning af torsk.

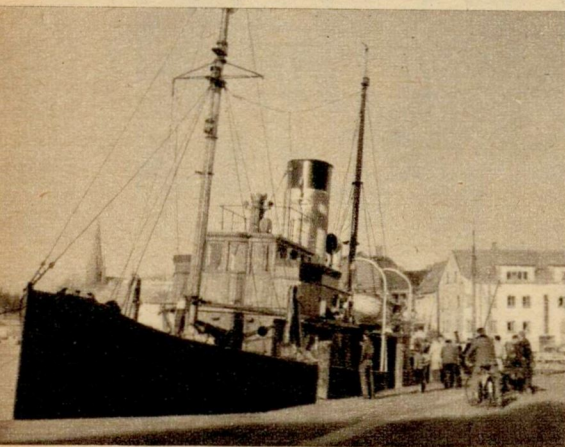
Mærkning af fisk er et af biologernes vigtigste midler til at efterforske fisks livsvaner. Den mærkning af torsk, som nu er startet, vil koncentrere sig om Østersøområderne, og 2000 torsk vil her blive forsynet med et plasticnummer, bundet fast i ryggen med en nylontråd.

Der er nemlig i løbet af de sidste 25 år langsomt sket visse ændringer i Østersøen. Vandet er blevet mere salt, temperaturen er blevet højere, og fiskebestanden har ændret sig. Man er klar over, at bestanden af fladfisk og sild er dalende, men til gengæld stiger antallet af torsk. Det anslås, at der i dag er fem gange så mange torsk i Østersøområderne som for et kvart århundrede siden.

Torsk er en god spisefisk, men også en dyr fisk at have gående. Et lille regnestykke giver et fingerpeg herom: Hvis en rødspætte skal vokse med et kilo (det vil selvfølgelig blive en ordentlig krabat, men lad os nu bare forestille os det), skal den æde rundt regnet 10 kilo små bunddyr, snegle, orme og lignende. Hvis derimod en torsk skal vokse med ét kilo, skal den æde 10 kilo små fisk, der igen er blevet født op med 100 kilo små bunddyr.

Skal man mærke torsk, må der først indfanges et passende antal ved hjælp af et trawl, som slæbes langs bunden. Det er i øvrigt en form for fiskeri, som er

SKAL VI BADE I GELE til sommer

Efter en dagstogt er *Biologen* ankre op for natten i Sønderborg havn. Om bord er ti mands besætning foruden de biologiske medarbejdere.

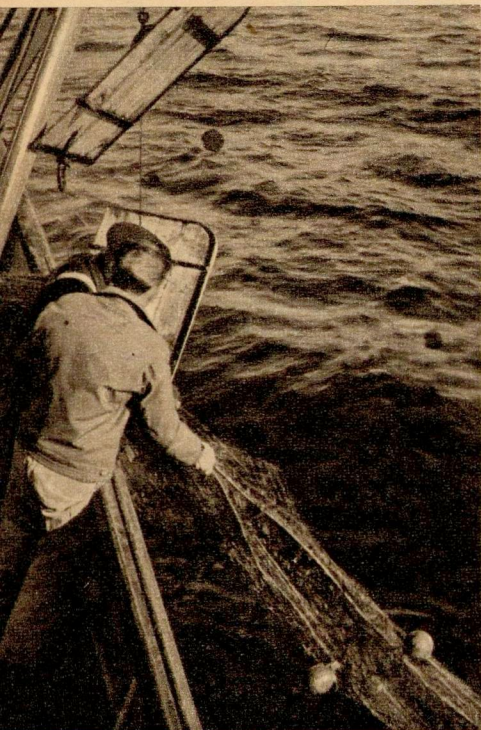
VI HÅBER vist alle på en sommer, hvor sol og regn fordeles på en så viselig måde, at alle bliver tilfredse med begge dele. Men hvis sommeren virkelig bliver varm, følger nogle ubehageligheder med, og blandt disse den, at de danske farvande vil blive fyldt af vandmænd og brandmænd. Disse gobler er ubehagelige for de badende, men endnu værre for fiskerne.

Det er fiskeribiologerne, som forudsiger denne goble-invasion. De startede deres rutinemæssige undersøgelser i de danske farvande, så snart vintertruslen var borte, og så overalt usædvanligt mange gobler.

I *Biologens* lille laboratorium fanger magister Bagge fiskelarver i en balje. De går til nærmere undersøgelse på Charlottenlund slot.

I en halv time har trawlet slæbt efter Biologen, og nu hales det op. Et andet fangstredskab er vandhenteren (bill. t. h.), den har været nede i nærheden af havets bund, 35 meter, og hales nu op på dækket.

forbudt mange steder i de indre farvande, men her tjener det jo et videnskabeligt formål, og så er det naturligvis noget andet.

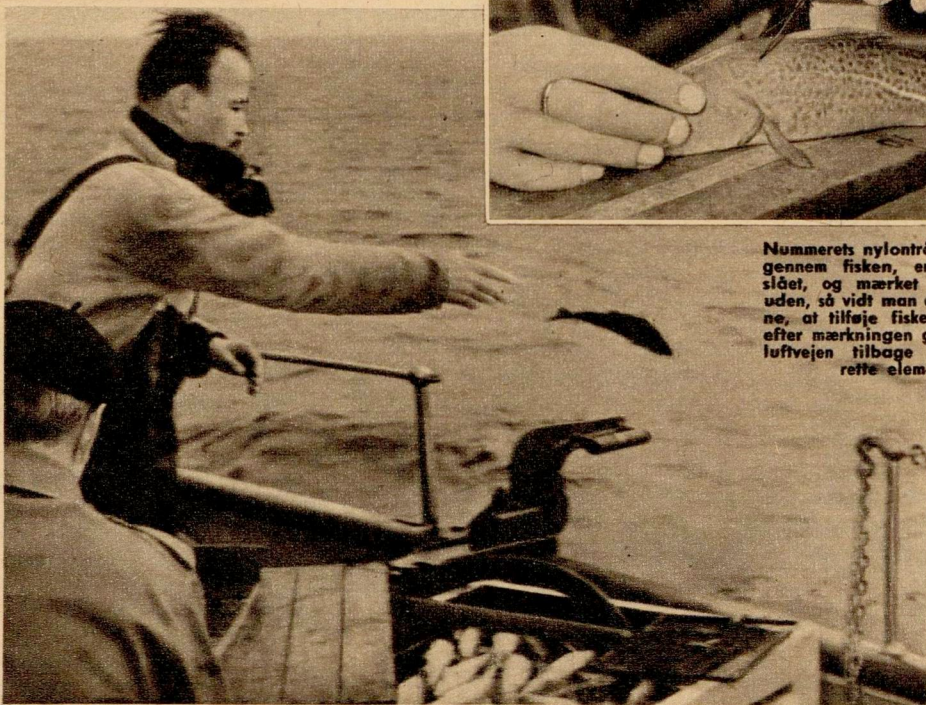
De fangede fisk anbringes i et bassin på dækket, hvori hele tiden strømmer frisk havvand. En efter en tages torskene nu op og måles, forsynes med et plasticnummer og journaliseres, hvorefter turen går tilbage til vandet. Nu er der kun at vente på, at de indregistrerede fisk påny fanges. Fiskeren får en dusør for hver nummerplade, han indsender til Charlottenlund slot med angivelse af fangststedet.

Fiskemærkning er imidlertid kun en lille del af arbejdet, når Biologen sejler rundt. Hovedparten af de fisk, trawlet bringer op, bliver kun målt. Derefter slagtes de, måske undersøges maveindholdet, og for torsks og fladfisks vedkommende fjernes en sten, der ligger inde i øret. „Vækstringe“ på stenen fortæller ganske nøjagtigt om fiskens alder.

Blandt andre undersøgelser, Biologen beskæftiger sig med, kan nævnes, at på en lang række fastlagte steder måles vandets temperatur i forskellige dybder, og samtidig tages små vandprøver i de tilsvarende dybder. I små flasker sendes disse vandprøver til Charlottenlund slot, hvor saltholdigheden fastslås.

Til det rutinemæssige arbejde hører også indfangning af de småvæsener og planter, der flyder rundt i havets overflade. Et meget fintmasket net fanger således de mikroskopiske alger, der omfattes af fællesbetegnelsen *plankton*, og

som faktisk er havets livs-urkilde. Når man søger tilbage til, hvad de forskellige fisk og dyr i havet lever af, så ender man til sidst ved plankton-algerne, der igen henter deres føde direkte ved hjælp af solens lys som energikilde. På samme måde som jordens grønne planter er de nemlig i stand til ved hjælp af sollyset at omdanne kulsyre (kultveilde) og vand til organisk stof og optage kvælstof, fosfor

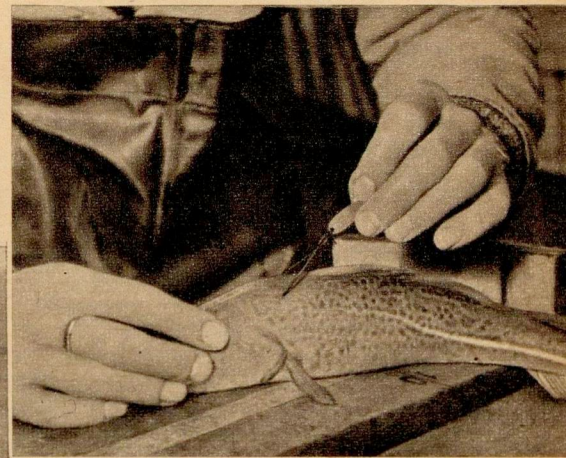

og andre mineralske salte m. m., som andre levende væsener er i stand til at udnytte i deres stofomsætning.

Med et lidt mere grovmasket net fanges fiskelarver og andre småvæsener, og det er dette net, der i begyndelsen af marts afslørede, at vandet vrirler med småbitte gobler, der med en vis sandsynlighed i løbet af sommeren vokser op til at blive store, geleagtige og måske oven i købet fæle „brandmænd“.

Denne skildring må naturligvis langt fra opfattes som en udtømmende gennemgang af, hvad Biologen beskæftiger sig med. Her er kun nævnt nogle af de i øjeblikket vigtigste arbejdsopgaver.

Det gælder for det indsamlede materiale fra alle undersøgelsesskibene, at den endelige bearbejdelse sker i laboratorierne på Charlottenlund slot, og beretningerne om resultaterne tjener ikke blot som vejledning for det praktiske fiskeri her i landet, blandt andet gennem forudsigelser af fangstmuligheder og opledning af nye fiskepladser, afprøvning af nye redskaber o. s. v., men resultaterne danner tillige skole for fiskeriundersøgelser mange andre steder i verden. Et udtryk for danske fiskeriundersøgelers høje stade og værdi er, at Det internationale havundersøgelsesråd siden 1902 har haft hovedsæde i København, og at der her i landet i stor udstrækning videreuddannes fiskeri-biologer fra mange fremmede lande.

Nummerets nylontråd er trukket gennem fisken, en knude er slået, og mærket sidder fast, uden, så vidt man da kan skønne, at tilføje fisken gene. Og efter mærkningen går turen ad luftvejen tilbage til fiskenes rette element.

Fyns Lyksaligheder

GUDME SOGN

ET PAR mil syd for Nyborg ligger det lille fiskerleje Revsøre. I forsommeren er her så stille som i paradiset have, de små huse ligger lunt i deres grønne haver, og ude på Storebælt vugger en halv snes kuttere for anker. Et eller andet sted i nærheden kukker en gøg hoverende. Måske har den netop lagt sit æg i en fremmed rede og fryder sig over, at slægtens fremtid er sikret. Den dovne og lumske fugl, som ikke gider føde sine egne unger, – selv om vi ikke på nogen vis kan godkende gøgens moral, vil vi nødtigt af med den lystige spasmager.

– Lad os nu en gang høre, hvor meget den kukker, for så længe lever vi da, siger den gamle fisker fra Revsøre, som har budt mig ind i sit hus. Det er et fint, gammelt bindingsværkshus, og han fortæller, at hans far har bygget det – det må nok være snart hundrede år siden – og selv har han bygget en længe til.

Den gamle fisker fra Revsøre ligner i grunden mest en sørøver af den rigtige årgang. Han har været sømand, før han kom hjem til det fynske fiskerleje og blev fisker, han har sejlet på de syv have, men søgte allerede som ung tilbage til den danske strand.

– Det var da en tosset gøg, siger han. Nu har den spået mig, at jeg skal leve to og tyve år til, og jeg er to og firs. Ham kan man ikke stole på. – Og den gamle griner så hjerteligt, at man er tilbøjelig til at give gøgen ret. Det er såmænd højst sandsynligt, at han passerer de hundrede

og lidt til, for der er en god, fynsk livskraft i ham.

– Hvordan er fiskeriet i dag sammenlignet med det, I havde, da I var unge?

– Det er meget bedre. Ganske vist fanger vi ikke så meget, som vi gjorde i gamle dage, men vi kan få fangsten solgt. Det var li som der var flere fisk dengang, vi ku' få båden så fuld, så den var ved at synke, men når vi kom til Nyborg, kunne vi ikke altid komme af med fisken...

– Hvad gjorde I så?

– Det ku' ske, vi forærede fisk til småfolk, men som regel endte den fangst, som vi ikke ku' komme af med, jo i svine-truget, for der var jo måde med, hvad vi ku' røge og salte ned. Men i dag er det en anden sag. Vi ta'r ikke så store fangster jo, men vi kan komme af med fisken til en rimelig pris, selv om det ikke giver rigdom at være fisker.

I EN SOLSKINDSDis skimter man Vresen, den lille holm i Storebælt, som hører under herregården Broholm, men i virkeligheden er mågernes frie republik. På øen findes kun en jagtbytte, og det er kun sjældent, mennesker går i land på Vresen, og det er mest i rugetiden, hvor mågernes æg samles ind. Det sker ikke uden protest, der rejser sig en sky af fugle om ens hoved, når man nærmer sig de simple reder med de brunplettede æg, solen gnistrer i de hvide fjer, der er et skral og skrig.

Hvis man lægger sig på ryggen i græsset herude på Vresen og stirrer op i de

sejlende skyer, har man en fornemmelse af, at man befinder sig på et stykke Fyn, der er drevet til søs og er på vej gennem Storebælt op i Kattegat. Man hører vandet klukke, luften er frisk og salt, her gror stargræs, engnellikerod og strandasters, og gennem mågeskriget hører man pludselig en lærke.

En lærkerede må der vel findes på den lille ø, ellers ville den ikke være en del af Danmark.

LANDET breder sig ud med frugtbare marker og små skove ind mod den gode bondeby Gudme. Fyn er ligesom altid i søndagstøj, gårdene så fint kalkede, bindingsværket tjæret eller malet, haverne revede og velpassede, det er som man altid venter fine fremmede. Men hvor er humlehaverne? Og boghvedemarken?

Ved en smuk, gammel bindingsværksgård er en mand ved at smøre en traktor – for også her har traktoren afløst det røde hestespand. Det er gårdmanden selv, forstår jeg, men han ligner nu egentlig mere en mekaniker, og det er vel rimeligt, for efterhånden er landbruget jo ved at blive en slags mekanik. Vi falder i snak, og jeg spørger, om man ikke dyrker boghvede mere på Fyn.

– Det er da vist ikke mange steder, smiler han. For det er jo ikke rentabelt. I gamle dage spiste folk jo boghvede, og en god grød var det da, det skal siges. Men nu er der ikke stor efterspørgsel, og hvis nogen har et stykke med boghvede,

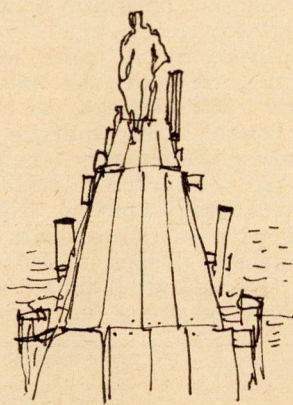
ELSE HOVED

er det formentlig kun til eget brug ...

Men er humlehaverne og boghvedemarkerne borte, så har Fyn da endnu sine æblehaver. Nogle steder ser det ud til at have været svært at få gjort en begyndelse med frugtavl. Der fortælles om en af de gamle baroner på Tåsinge, at han forærede sine bønder frugtræer, for at de skulle plante frugthaver. Men bønder mente formodentlig, at det var ukristeligt at dyrke æbler og kirsebær, for de skar roden af, før de plantede træerne, så de visnede. Baronens fik det at vide, kaldte bønderne sammen på Valdemar slot og lod dem allesammen prygle. Det hjalp. Næste gang, der skulle plantes, fik frugtræerne lov at gro, og nu har Tåsinge sine dejlige haver.

Men de hårde tider kunne ikke kue fynboens muntre sind, som en god fynbo, Otto Gelsted her digter om:

Om det er solskin eller regn,
så hører du i hasselhegn
hvert forår over hele Fyn
musvittens lille melodi:
Sli' din ti'! Sli' din ti'!

Om hele verden er dig gram
og truer dig med spot og skam,
der kommer nok den dag påny,
da lykken smiler go' og bli'.
Sli' din ti'! Sli' din ti'!

Det lyse håb, den faste tro,
de redder jo så meget jo.
Når bare vi vil hænge i!
Lyt til musvittens melodi:
Sli' din ti'! Sli' din ti'!

FRA GUDME er der ikke langt til den gamle adelsrede Hesselagergård. Den blev brændt under Grevens Fejde, bønderne blev tvunget til at bygge den op, og nu ligger den med sine metertykke mure, sine skydeskår og dybe kældre som et minde om en fortid, der var fuld af råhed, sved og møje. Træhesten og ridefogedens pisk havde de fynske bønder at slås med, og de har slidt deres tid. Så er det hyggeligere at besøge Dam-mestenen lige udenfor Hesselager by. Det er landets største sten,

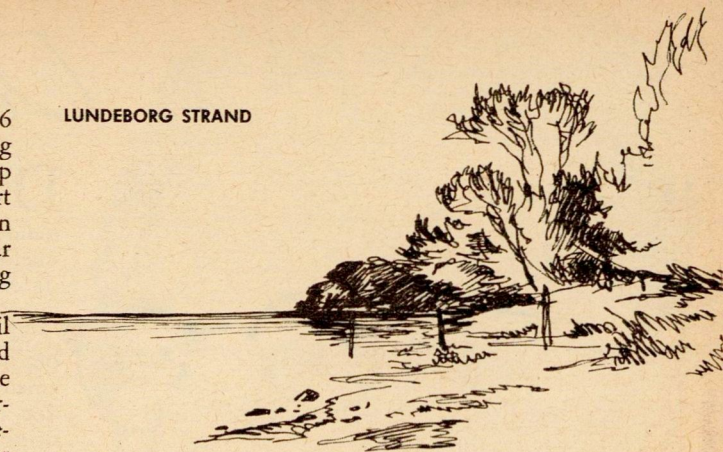
og det er en ordentlig tamp, 46 meter er den i omkreds, og 12,5 meter af den rager op over jorden. Man har svært ved at forestille sig, hvordan isen i den fjerne fortid har kunnet bære den på sin ryg den lange vej fra Norge.

Men vi skal igen ud til kysten, og yndigere strand end den østfynske finder man ikke let – her spejler bøgen sig virkelig i bølgen blå. Fra Lunde-borg havn – i gamle dage var den havn for godset Broholm – fra Knarreborg strand og den lille skovklædte pynt Elsehoved ser man over til Langeland. Fiskerbåde og små skuder ligner legetøjsskibe i det blå vand, her er porten ind til det fynske øhav. I skovskrænternes træer kurrer skovduerne, undertiden hører man en fasan skogre – den store dumme høne findes jo overalt i Danmark, hvor der er herregårdsskove. Her er en vidunderlig fred, ja så fredeligt er her, at en ræv midt på den blanke eftermiddag har vovet sig ud af skoven ved Tiselholt. Jeg klapper i hænderne, og ræven er væk som et lyn. Den var i god foderstand, det er nok ikke bare herremanden, der jager fasaner.

MEN VIL man se det fynske øhav i al dets skønhed, skal man op i Bregninge kirketårn på Taasinge. Kirken ligger på en bakke, den eneste på den lille, frugtbare ø, der er flad som en pandekage. Heroppe fra tårnets glughuller ligner øen en vel-passet have, hvis småbøder er hegnet ind af grønne hegn. Undertiden flokkes gårde og huse til en hyggelig landsby omkring en hvidkalket kirke, og langs kysten når bøgeskove med tætte kroner ud til havet.

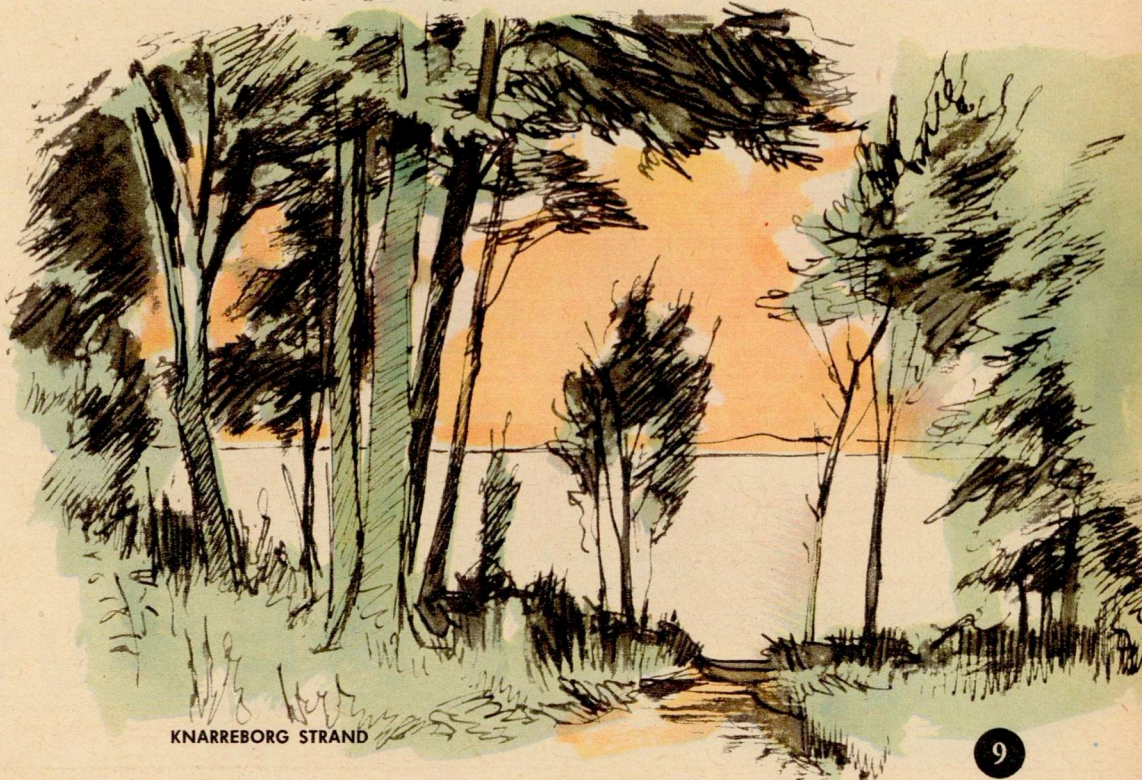
Man har Taasinge bogstaveligt talt for

LUNDEBORG STRAND

sine fødder og en vældig udsigt over Syd-fyns dejlighed. Landskabet er som et stort panorama med hav og bøgeskove. Havet blåner omkap med himlen, solen blinker i sunde og have, alle de små øer ligger „som en rejselysten flåde“ og ligesom vugger i fortøjningerne. Engang var dette arkipelag et fastland, beboet af mennesker. Man har ikke bare fundet tørvemoser i øhavet, men også køkken-møddinger langt ude i havet ved Ærø og bopladser fra stenalderen på bunden af Svendborgsund. Men Sydfyn har langsomt sænket sig i havet, mens Nordfyn hævede sig af vandet. Hele Fyn ligger og vipper den dag i dag, selvom det kun drejer sig om brøklede af centimeter. Så det vil vel vare nogle ti tusinde år, før Svendborg forsvinder i havet.

Foreløbig ligger den godt og trygt ved sin skovklædte kyst med sine kirkespir og skibsmaster. Den har det rige frugtbare Fyns land i ryggen, men fra Svendborgsund går der lange veje – ud i verden, ud på verdenshavene. Og hvor mange mil har de mon ikke sejlet, de gamle skippere fra Svendborg, Thurø, Troense, Rudkøbing og Marstal?

KNARREBORG STRAND

De spiller komedie for sjov

DA BIRTHE var 18 år, var hendes forældre lidt bekymrede for hende. De syntes, hun udviklede sig uheldigt. Hun havde et grimt sprog og en dårlig holdning, var selvoptagen og doven.

Så var der nogen, der spurgte, om hun ville være med til at spille amatørteater. Hun svarede ja, og siden er der sket en vældig forandring med Birthe. Hun taler det nydeligste dansk og er rank som et lys. Hun følger interesseret med i, hvad der foregår omkring hende, og tager gerne del i diskussioner. Hun er blevet tænksom – og hjælpsom.

I begyndelsen syntes hun bare, det kunne være sjovt. Men snart gik det op for hende, at det var mere end sjov og underholdning. De andre deltagere gik alvorligt til opgaven; de drøftede stykket i alle detaljer for at finde frem til forfatterens inderste mening, de analyserede hver enkelt person, til den stod helt skarpt. Og instruktionen var et helt kursus i menneskekundskab. Birthe begyndte at ane, at der fandtes en verden i et plan, hun hidtil ikke havde kendt. Amatørteatret blev for hende en art kulturel „vækkelse“.

Som det gik Birthe, går det mange an-

dre; de bliver medlemmer af en amatørscene „for sjovs skyld“. En og anden har vel også lyst til at brillere. Men når de en tid har arbejdet med den dramatiske kunst, oplever de glæden ved at blive aktiviseret og mærker, at arbejdet med stof, fet opdrager og løfter og frigør dem. Det føles i sig selv så tilfredsstillende, at eventuelle primadonnanykker træder i baggrunden – i hvert fald hvis man er dumpet ind i en amatørgruppe, der betragter amatørteatret som en kulturfaktor.

En af pionererne for det lødige amatørteater er *August Jensen*, der fornylig fejrede sit 50 års jubilæum som amatørskuespiller og instruktør, det skete med opførelsen af Gustav Esmanns stykke *Fader og Søn*, hvor han spillede faderen.

Første gang han stod på en scene, var han bare 17 år. Drev drømmen om en karriere som skuespiller ham dengang op på de skrå brædder?

– Nej, svarer August Jensen, slet ikke. Det var lige fra starten det opdragende perspektiv i amatørkunsten, der fængslede mig. Forstår De, når en dygtig professionel skuespiller optræder i et færdigt teaterstykke, så giver han sit publikum en dejlig, men passiv oplevelse. Når man derimod sætter en flok amatører i gang med at spille et skuespil, så skaffer man dem en aktiv oplevelse, der arbejder videre i hver enkelt og fører hen imod

I 50 år har en af dansk amatørteaters veteraner, fhv. vagtmester August Jensen ydet en beundringsværdig indsats som amatørskuespiller og instruktør i amatørteatret og fortæller i anledning af jubilæet om sit arbejde og sine erfaringer i den lange årrække.

- til forårsarbejdet i mark og have...

Den populære herre- og drenge-støvle med formstøbt sol.

Dess. 55-115 sort	str. 28-31 18,50
Dess. 55-165 brun	str. 32-35 19,90
	str. 36-39 22,25
Dess. 50-18 sort	str. 40-48 28,15

Reflex på skaftet og bogstaver til navnemærkning.

Dess. 88-14 sort	str. 24-27 10,70
Dess. 88-255 brun	str. 28-31 13,00
	str. 32-35 15,05

Pige- og damerusserstøvler med riflet krave og uldent foer.

Dess. 91-165 brun	str. 28-31 17,05
Dess. 91-115 sort	str. 32-35 18,50
	str. 36-42 21,25

Prima arbejdstøvle med hård tånæse og spænde på skaftet.

Dess. 49-165 brun str. 40-48 31,20

Gummi arbejdssko med forstærket tå.

Dess. 39-15 sort	str. 36-39 9,15
Dess. 39-165 brun	str. 40-48 10,45

i Brugsen

Som „patriarken“ i dansk amatørskuespil er August Jensen anset i sine fællers kreds, og hans store erfaring kommer amatørskuespillerne til nytte, når han som her hjælper den unge amatør til forståelse af rollens krav.

og opdager, det er alvor

dramaturgi; jeg ville kvalificere mig som drivkraft i amatørteatret. Jeg læste hos nogle af vore førende skuespillere og stiftede selv en scene for at virkeliggøre tanken om amatørteatret som folkeopdragelsesmiddel.

– Hvad var Deres borgerlige erhverv?

– Jeg var vagtmester ved Universitetets institut for teoretisk fysik; desuden bestod mit arbejde i at konstruere og bygge apparater til instituttets eksperimentelle afdeling. Af uddannelse er jeg oprindelig maskinarbejder.

August Jensens scene „Metafor“ blev vejviser for andre amatørgrupper, der var indstillet på et alvorligt, kulturelt arbejde med den sceniske kunst. I 1944 var tiden moden til at samle disse grupper under en hovedorganisation, så amatørteatret kunne stå stærkere udadtil. I København blev stiftet en organisation med August Jensen som formand, og provinsens amatørscener organiserede sig tilsvarende.

Amatørskuespillerne stod nu så stærkt, at de kunne få bevilget et kursus i dramaturgi ved den kommunale aftenhøj-skole, og med tiden er denne skole blevet en uvurderlig hjælp i amatørteatrets arbejde. At stat og kommune yder denne hjælp, tager amatørskuespillerne som udtryk for, at det offentlige anerkender amatørteatret som en folkeopdragende faktor. Men amatørteatret har også arge modstandere. Det er ikke de professionelle teatre, hævder August Jensen; de ved nemlig, at amatørteatret ikke „hugger“ deres publikum. Amatørteatrets egentlige modstandere er de halvprofessionelle skuespillere, de opfatter amatørteatret som en konkurrent, fordi det ikke ønsker at

tjene på sine forestillinger, men bare vil have sine udgifter dækket. Det „rigtige“ amatørteater optræder kun med lukkede forestillinger for medlemskredsen og deres pårørende.

Som alle pionerer har også August Jensen mødt modstand. Megen utak har han høstet, megen misundelse er blevet ham til del, og i årenes løb er over en snes tusinde kroner gledet ud af hans lommer og ind i amatørteatret, foruden at han har givet det sin arbejdskraft. Det synes ikke at være ærgerrighed, der driver ham – han kan bare ikke lade være.

Men glæder har der da også været. I mange amatørers øjne er han „patriarken“, som man kan hente råd og trøst hos, både fagligt og menneskeligt.

– Lad os nu sige, at en og anden har fået lyst til at spille amatørkomedie – kan de så bare tage fat? Er det noget, enhver kan gå til?

– Ja det kan de, svarer August Jensen. Det vil sige, der kræves en ordentlig instruktør, hvis arbejdet skal give bonus. – En professionel skuespiller? – Ja, eller i hvert fald et menneske, der har sat sig så grundigt ind i dramaturgiens grundregler, at han kan give positiv vejledning.

– Hvis det nu viser sig, at man nok har lyst til at spille, men ikke evner, hvad så? Kan det ikke give anledning til pinlige situationer?

– Det er sjældent. I reglen er der jo også brug for folk bag kulisserne. Og vi har mange passive medlemmer, der slet ikke ønsker at optræde, men gerne vil følge forestillingernes tilblivelse trin for trin.

– Hvad med de ensomme?

– Dem kommer der en del af, og de finder næsten altid det kammeratskab og venskab, de tørster efter. Fællesskab og samarbejde er en nødvendighed, hvis opgaverne overhovedet skal løses.

Een ting må man være forberedt på: det kan ske, at amatørspillet udvikler sig fra en hobby til en last. Som August Jensen siger: – Er man først bidt af amatørteatret, slipper man det ikke så let igen. T. S.

Fhv. vagtmester August Jensen har arbejdet for det gode amatørteater gennem halvtreds år, har ofret både tid og penge. Han sidder her til højre under prøverne på Gustav Esmanns skuespil Far og Søn, i hvilket han spiller rollen som faderen, og herover ses han i en prøve på en af scenerne fra stykket.

en større udvikling og åndelig modning.

– Er det nu ikke at tage munden lovlig fuld?

– Bestemt ikke. Når en forfatter skriver et skuespil – et alvorligt stykke – så vil han noget med det. Som tilskuer fængsles man naturligvis af problemet og dets perspektiver, men i reglen glemmer man det hurtigt igen. Amatørskuespilleren derimod, som i månedsvis arbejder med stykket, kommer så tæt ind på problemerne, at han må tage stilling til dem. Deri ligger opdragelsen.

– Er det da lutter problemstykker, amatørscenerne spiller?

– Mange af dem: ja. De arbejder på bevidst kulturel basis og har ligefrem forpligtet sig til kun at spille lodige ting. De kan gøre det, fordi de ikke er bundet af pengeinteresser, og de gode stykker er meget mere spændende at arbejde med end de ligegyldige.

– De var åbenbart tidligt moden, siden De allerede som 17-årig fattede de store perspektiver?

– Jeg kom ud at tjene som syvårig og har siden klaret mig selv. Et barn, der har det strengt, bliver tidligt voksen. Kun på eet punkt beholdt jeg min barnlighed: jeg elskede at spille komedie. Og så var det, jeg fandt ud af, at amatørteatret måtte kunne bruges i folkeoplysningens tjeneste.

– Fandtes der ikke amatørscener dengang?

– Jo, men deres ry var mildest talt dårligt. Amatørteatret befandt sig i en sump. Ordet „kultur“ eksisterede ikke for amatørerne. Deres forestillinger var under al kritik. De var misundelige og gjorde alt for at genere hinanden, f. eks. gik de til hinandens forestillinger og gjorde højlydt nar af de optrædende. Da jeg blev klar over, at der i England og andre steder fandtes et anset, velorganiseret amatørteater, besluttede jeg at prøve, om vi kunne nå lige så langt herhjemme. Jeg tog rundt og talte med de forskellige scener, men de grinede bare ad mig. Så gik jeg i gang med at uddanne mig i

Hvorfor skal landbruget ikke i støbeskeen?

I diskussionen om landbrugets fremtidige driftsformer giver vi her ordet til en mand uden for de aktive landbrugeres kreds, bestyrer A. Krogh Pedersen, Mandskabs-hjemmet, Karup, der skriver:

DET ER bemærkelsesværdigt, at det, Laurs Laursen i sin artikel vender sig imod, ikke alene er andelsstalde, men det er forandring af dansk landbrugs struktur i det hele taget, som han „med sine 70 års erfaringer i landlivet“ ikke kan tænke sig anderledes end det, han har kendt og arbejdet under, og derfor ser som det ideelle.

Her overfor er det rigtigt, som Samvirke påpeger, at også ved overgangen til andelsslagterier og -mejerier var der folk af L. L.s type, der var så hildet i det bestående, at de ikke straks – men måske senere – kom til at indse, at en driftsform, der er anderledes og mere rationel, udmærket kan forenes med menneskelykke og trivsel i det daglige. Det bliver vel til syvende og sidst et spørgsmål om tilpasningsevne hos den enkelte.

Selv om landbruget, siden ideen om den selvforsynende gård blev forladt, har gennemgået en betydelig strukturændring, er det åbenbart, at forandringen her ikke har været nær så gennemgribende som byerhvervenes. Den omvæltning det var, da en stor del af den selvstændige håndværkerstands „familiebrug“ blev erstattet af storindustri, var langt mere revolutionerende end andelsbevægelsens reformering af landbruget, og jeg kan forsikre L. L. om, at der også har været tilpasningsvanskelige håndværkere, som så en ulykke i stordriften. Men hvordan tror L. L., det ville have set ud i Danmark i dag, hvis disse „reaktionære“ elementer havde hindret Danmark i at blive industrialiseret, – hindret småhåndværkeren i at blive lønmodtager? Så havde landet vel nu været et mere eller mindre underudviklet område.

Jeg har med disse bemærkninger villet påpege, at det kan være farligt at være imod noget, bare fordi det er *nyt* – og bare fordi det er *anderledes* end det, vi hidtil har levet os ind i.

Jeg vil også gerne påpege, at til trods for dansk landbrugs ubestridte dygtighed sammenlignet med andre landes, så er landbruget vel nok den befolkningsgruppe, der har mindst tilpasningsevne over for nye livs- og arbejdsformer. Mon ikke det er en ret betydelig del af landbobe-folkningen, der deler L. L.s frygt for forandringer i levevis og arbejdsformer? Jeg tror det.

Denne indstilling hos en stor del af

landbrugserhvervets udøvere tror jeg, der er grund til at advare imod. Ikke mindst fordi det øvrige samfund jo hastigt ruller videre ad udviklingens vej, og det kan kun være skadeligt for forholdet mellem land og by, hvis forskellen i levevis de to „verdener“ imellem bliver alt for stor. For at tage et enkelt eksempel: spørgsmålet om arbejdstid og fritid. Landbruget påstår jo – måske med rette – at det ikke med dets nuværende struktur er i stand til at give sine medhjælpere den samme fritid, som det øvrige samfund har, og landbrugets ungdom har jo, med sin vandring til byerne, demonstreret, at den foretrækker *ordnede* arbejdsforhold frem for de *hjemlige* forhold, som landbrugets arbejdsgivere jo har været så ivrige for at fremhæve det værdifulde i. Det er vel et spørgsmål, om ikke landbrugets arbejdskraft har krav på, at landbruget fremover ofrer noget af det hyggelige til fordel for det mere rationelle, hvis der derved kan sikres dem lige kår med landets øvrige arbejdere.

Det hører ingen steder hjemme at sætte lighedstegn mellem andelsstalde og kollektivisering af landbruget, og selv om jeg ikke tror på kollektivisering af det danske landbrug, tror jeg det ville tjene landbruget til gavn, om dets udøvere i højere grad var i stand til at tilpasse sig den udviklings lov, som det øvrige samfund er inde under. Landbrugserhvervet udgør en stadig mindre del af den danske befolkning, og dette erhverv kan ikke standse en udvikling, som er i gang, men den kan sætte sig selv nogle årtier bag efter udviklingen i det øvrige samfund, – det er der imidlertid ingen, der har fordel af.

Mens man tidligere kunne sætte lighedstegn mellem stor arbejdsydelse og høj produktion, så må der nu i højere grad lægges vægt på produktivitet og effektivitet, hvilket jo vil sige: større produktion pr. arbejdstime. Dette gælder for det øvrige erhvervsliv, og L. L. skylder en forklaring på, hvorfor det ikke skulle gælde for landbruget.

Jeg har for lidt sagkundskab til at afgøre, hvorvidt andelsstalde betyder større produktivitet, men *hvis* de gør det, har landbruget over for det øvrige samfund pligt til at betrede denne vej, selv om det betyder brud med vante forestillinger.

A. Krogh Pedersen.

vi fremhæver

MED GLÆDE

☛ at brugsforeningerne i og omkring Roskilde er i fuld gang med at skabe grundlaget for at åbne deres eget Fox-skomagasin i byens hjerte.

☛ at FDB har vundet så vidtstrakt ry for sit „Esbjerg-system“ – metoder til forenklet varefordeling fra engroslagre til de enkelte brugsforeninger – at folk fra USA og endog fra Philippinerne i Stillehavet har været her for at sætte sig ind i det med henblik på omplantning til egen jord.

☛ at boligkooperationen i samarbejde med andre institutioner har taget initiativ til fremstilling af standardkøkkener i hele byggesæt, klar til montering, hvorved der i serieproduktion kan spares op til et par hundrede kroner pr. køkken.

☛ at det store kooperative bageri i Odense på sin sidste generalforsamling vedtog at tilbagebetale forbrugerne 215.000 kr. af overskuddet, svarende til 10 øre pr. lille rugbrød eller en hel måneds rugbrødsforbrug.

MED INTERESSE

☛ at en gennemgribende rationalisering af FDBs afdeling i Randers har medført en pladsbesparelse, der er kommet Andels-Maskinindkøbet til gode i form af en hel bygningsfløj, hvortil Maskinindkøbet nu har flyttet sin tidligere Odder-afdeling – en virksomhed med en halv snes beskæftigede.

☛ at den 45-årige uddeler i Stubbekøbing brugsforening, G. Hauschildt, er valgt til byens borgmester.

☛ at Andelsbanken er trådt i sparekassens sted i en jysk egn, idet Knebel-Rolsø Sparekasse er ophævet og overtaget af Andelsbanken.

☛ at FDBs arkitekter i øjeblikket er i gang med detailprojekteringen af et 3 mill. kr.s lagerbyggeri i forbindelse med Linums kompleks i Viby J., hvortil FDBs afdeling i Århus skal flytte.

☛ at halvdelen af Vesteuropas 10.000 selvbetjeningsbutikker i følge en nylig opgørelse drives af brugsforeninger.

DØDSFALD. En kendt brugsforeningsmand, driftsleder Victor Fornæs, København, døde den 22. marts, 76 år gammel. Som medlem af repræsentantskabet for Hovedstadens Brugsforening fra 1916 til sin død har han deltaget i denne store forenings arbejde i alle de 40 år, den har eksisteret, og i 1926 indtrådte han i HBs forretningsudvalg og blev i 1935 næstformand for bestyrelsen. I FDBs repræsentantskab indvalgte han 1949, og endvidere var han gennem en lang årrække medlem af De samvirkende Brugsforeningers hovedbestyrelse og forretningsudvalg.

De store VIRKSOMHEDERS magt

TIT KLAGES der herhjemme over det meget store antal detailforretninger, fordi de fordyrer varefordelingen. Men på de første trin af varenes vej er forholdet ikke sjældent lige omvendt – her er det mange steder storvirksomhederne, der dominerer. Det kan give mange fordele, forudsat at magtstillingen ikke udnyttes til skade for forbrugerne. Her har De et udpluk af disse magtkoncentrerede vareområder, der alle er genstand for Monopoltilsynets stadige opmærksomhed:

Rugbrød – halvdelen af vor samlede produktion fremstilles af 60-70 fabrikker, hvoriblandt den største alene har halvdelen af hovedstadens rugbrødsfabrikation.

Kaffeilsætning – 75 pct. af omsætningen kommer fra een privat storvirksomhed, og yderligere 15 pct. fra en enkelt anden fabrik.

Kunstgødning – Danmarks egenproduktion heraf er samlet på en eneste virksomhed, der desuden sidder på 50 pct. af importen (hovedparten af den resterende udenlandske kunstgødning importeres af Dansk Andels Gødningsforretning).

Glasvarer (bortset fra vinduesglas) – af den indenlandske produktion, der dækker 60 pct. af forbruget, fremstilles næsten 100 pct. af to store virksomheder.

Tyndt vinduesglas – hele forbruget dækkes af een dansk producent.

Have- og markredskaber – 80 pct. af vor produktion hidrører fra tre fabrikker, der samarbejder om priser og produktion.

Søm og jerntråd – næsten 100 pct. af hjemmemarkedsforbruget dækkes af een virksomhed.

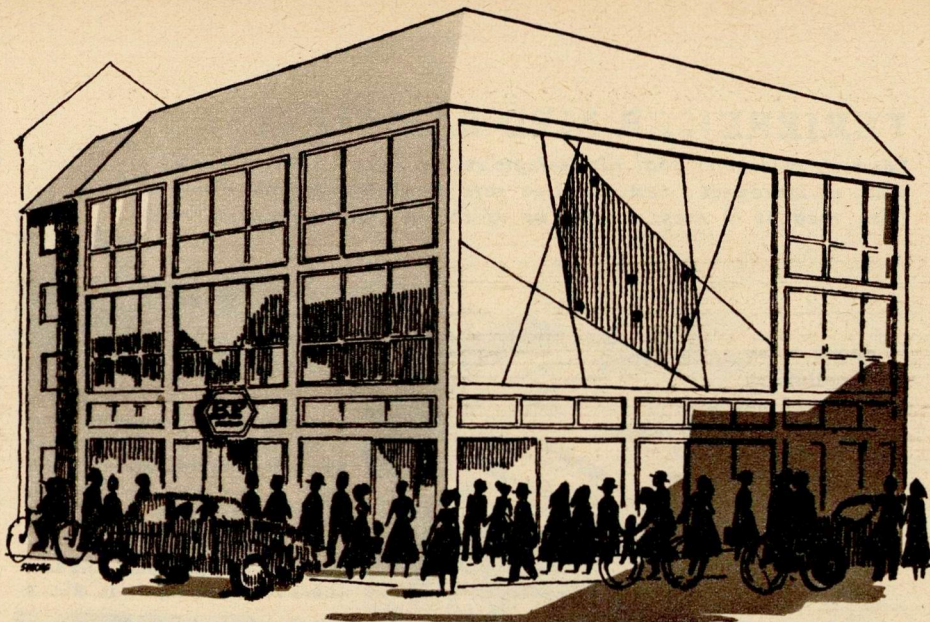
Tændstikker – forbruget dækkes næsten helt af vor egen produktion, koncentreret på to fabrikker, hvoraf den ene fremstiller $\frac{2}{3}$ af alle tændstikker, den anden resten. Begge fabrikker beherskes i øvrigt af den svenske tændstiktrus.

Cement – 85 pct. af forbruget dækkes af een virksomhed (Ålborg Portland), resten af Dansk Andels Cement Fabrik.

Kakkelovne, kaminer, vaskekedler, støbte vinduer – produktionen er samlet på ni fabrikker, der samarbejder om salg og priser. Importen er uden betydning.

Biler – 80-90 pct. af importen finder sted gennem ni store enkeltsselskaber med hver sin kreds af forhandlere, der er kontraktligt forpligtet til kun at forhandle virksomhedens fabrikater såvel af biler som af reservedele.

Radioer, grammofooner, fjernsyn og pladespillere – det indenlandske forbrug dækkes så godt som udelukkende af tyve fabrikker her i landet, hvoraf et antal svarende til 90 pct. af omsætningen er samlet i samme fabrikantorganisation.

Andelsvarehus på Bornholm. For fuld kraft støbes nu fundamentet til det nye, store brugsforeningsvarehus, der i løbet af året vil rejse sig ud mod torvet i Rønne, sådan som tegningen viser. De bornholmske forbrugere kan glæde sig til en moderne butiksbbygning med handel i alle tre etager, som ikke mindst i aftenbelysning vil tage sig festlig ud med sine store glasfacader, bygget op på et skelet af jernbeton. På den faste flade på højre facade tænker man sig udført en kunstnerisk udsmykning med bornholmsk motiv. 19 brugsforeninger på øen har sammen med FDB dannet det andels-selskab, der skal drive varehuset med det tilhørende Fox-skomagasin, og der bliver tale om åben handel – med et rigt udvalg inden for manufaktur, isenkram og boligudstyr. Varehuset bliver lejer hos FDB, der står som ejer af grunden og bygningerne.

KÆRKOMMEN FOR FORBRUGERNE

STARTSIGNALER er hejst for brugsforeningernes nybyggede varehussammenslutning, der som et selvstændigt andelsselskab skal overtage og videreføre FDBs mange manufakturmagasiner over hele landet, bl. a. med den for forbrugerne kærkomne virkning, at de frit kan købe i magasinerne uden som nu at skulle bruge rekvisitioner.

Mere end 250 brugsforeninger, navnlig i de områder, hvor de pågældende magasiner findes, havde allerede ved marts månedens slutning tegnet sig for ca. 200.000 kr. af andelskapitalen, hvortil kom ca. 20.000 kr., tegnet af interesserede andelsfolk. Endnu flere er siden kommet til, og resten af den fornødne andelskapital på i alt 2 mill. kr. tilvejebringes af FDB sammen med andre andelsselskaber.

Så hastigt er arbejdet skredet fremad, at den nye varehusforening allerede den 25. april vil kunne afholde stiftende generalforsamling i Ålborg.

Nye linier i skotøjssalget

Samtidig er der sket en bemærkelsesværdig omlægning på skotøjssalgets område. Brugsforeningernes indsats for at forsyne medlemmerne med alle arter af fodtøj falder på to felter: På den ene side promenadefodtøj, der i første række er Fox-magasinerne opgave, og på den

anden side standardfodtøj, såsom gummi-støvler, hjemmesko, såler, fodboldstøvler m. m., hvor den enkelte brugsforening i reglen selv kan magte afsætningen. Det er baggrunden for, at FDB med virkning fra 1. april har udskilt de to forsyningsområder fra hinanden:

¶ **Promenadefodtøjet** til Fox-magasinerne varetages for fremtiden af en særlig FDB-afdeling, hvis opgave bliver at virke som fælles indkøbsorganisation og konsulent-tjeneste for magasinerne, bl. a. ved at fremskaffe billige tilbud, rådgive ved indkøb o. lign. Denne afdeling ledes af forretningsfører Axel Petersen.

¶ **Standardfodtøjet** til brugsforeningerne og Fox-magasinerne underlægges fra nu af FDBs cykelafdeling, hvis leder er forretningsfører Chr. Haslund; men bortset herfra fortsætter engrosafdelingerne for standardfodtøj stort set deres virksomhed som hidtil.

JUBILÆER: 50 år: Sneum brugsforening, den 15. april. Bramstrup brugsforening, 27. april. Gerlev J. brugsforening, 1. maj. Føvling brugsforening, 6. maj.

25 år: Haarby brugsforening, 15. april. Nibe brugsforening, 1. maj. Lyngrå brugsforening, 8. maj.

FERIEREJSER MED SAMVIRKE

Først og fremmest godt tilrettelagte rejser, hvor alt, hvad der hører med, er indregnet i den rimelige pris. Venlige rejseledere hjælper Dem med at få mest muligt ud af rejsen. Studer programmerne.

14 dages rejse til Bordighera

Feriebyen ved Middelhavet
venter atter i år Samvirkes rejsende.
Godt hotel. Rundture.
Afrejser 17/5, 24/6, 16/7, 3/9.
Kr. 715.

Forsommeren ved Rivieraen opleves
på rejsen 17. maj. I sommerferietiden
to Rivierarejser og to Dolomitrejser.
Med besøg i Venedig koster Dolomit-
rejsen 15 dage 745 kr. Romrejse (også
Capri og Venedig) 12. sept. 15 dage.
865 kr.

Oplysninger og program fås fra Sam-
virkes kontor, Njalsgade 15, Kbh. S.

Garanteret sikret mod maskeløb...

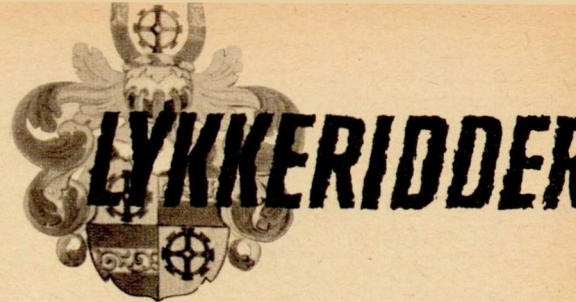
Med denne NORITA nylonstrømpe
risikerer De intet maskeløb.
Strømpen er med det eksklusive pin-point
netmønster og fås i
15 den. 60 gg. Forlang dessin 3/275

1085

- og så får De endda
dividende

Det betaler sig at købe i BRUGSEN

— TRO PÅ SPØGELSER? Ha, ha ... ikke
hos mig. Der er ikke noget, der får lov
til at forstyrre min nattesøvn.

Med disse ord gik en stor og stærk red-
der fra Falcks redningskorps i Esbjerg en
aften sidste år op ad loftstrappen til et
soveværelse på Bramminge hovedgård
udenfor den lille vestjyske stationsby —
op på netop det loft, der spiller hoved-
rollen i spøgelseshistorierne om adels-
manden Kaj Lykke, som søger efter sit
forsvundne hoved.

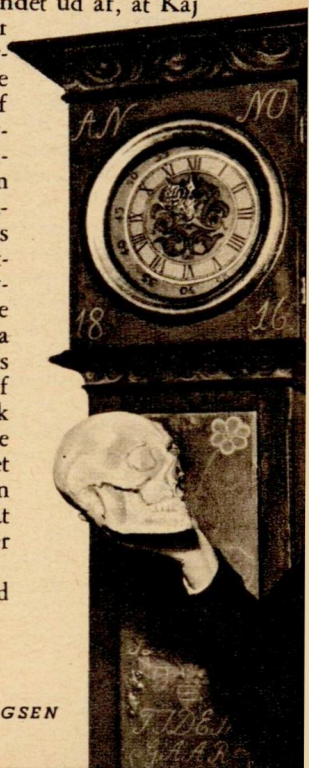
Redderen lagde sig til at sove, men ud
på natten vågnede han i ophidset tilstand.
Han græd — var kort sagt helt ude af sig
selv, uden at han var i stand til at frem-
sætte nogen fornuftig forklaring på sin
opførsel. Hans kone måtte ringe efter en
vogn, og redderen blev kørt tilbage til sin
egen seng i Esbjerg.

Jo, vist spøger det på Bramminge ho-
vedgård, — men spøgelse Kaj Lykke er
en fredelig mand, siger forfatteren Poul
Lund, som ejer og bebor gårdens hoved-
bygning. — Der er ingen tvivl om, at Kaj
Lykke ikke har ondt i sinde overfor efter-
verden.

De fleste kender adelsmanden Kaj Lyk-
ke fra Carit Etlaars bog *Gjengebødningen*,
hvor Kaj Lykke er fremstillet som den
fine, noble adelsmand, dronning Sofie
Amalies specielle kavaller og kong Fre-
derik III's erklærede yndling. Beretnin-
gen om, hvorledes Kaj Lykke fra at være
førstemand i det daværende Danmark
efterhånden blev en rystende olding, som
endte med at brække halsen, er både spæn-
dende og dramatisk.

Forfatteren Poul Lund har gennem stu-
dier i kildemateriale fundet ud af, at Kaj
Lykke tilsyneladende var
en særdeles selvglad per-
son med alt for mange
penge. Han var ejer af
mange danske herregår-
de og var umådelig pi-
geglad. — Folkensnakken
gik kraftigt om hans ga-
lante eventyr. En af hans
tjenestepiger på Rant-
zausholm Sofie Abels-
datter var den udkårne
der på egnen, men da
hun ville forlade Lykkes
tjeneste på grund af
snak og sladder, begik
Kaj Lykke sit livs største
dumhed. Han skrev et
brev til Sofie, hvori han
bebrejdede hende, at
hun ville rejse. Derefter
skrev han ordret:

— I skulle høre, hvad

EN KOMMER KL. 12.00

De taler om vores dronning, hvilket vel også er sandt, eftersom hun gør sig helt gemen med sine lakajer.

Denne bemærkning blev Kaj Lykkes skæbne. Sofie gemte nemlig brevet, og da hun senere giftede sig med gårdens ridefoged *Peter Børtning*, overtog denne brevet, og under et skænderi med Kaj Lykke vedrørende godsregnskaberne, hvis overskud skulle sendes til Kaj Lykke i København, blev Børtning rasende og overgav det famøse brev til kong Frederiks generaladjutant *Mikkel Skov*.

Frederik III var naturligvis nødt til at gribe ind overfor denne uhorste fornærmelse mod dronningen. Kaj Lykke indrømmede, at han havde skrevet brevet i drukkenskab, men man enedes om, at Kaj Lykke skulle undgå videre ubehageligheder, hvis han betalte 132.000 rigsdaler

i bøde til kongen. Desuden aflagde han ed på, at han ikke ville forlade landet, før pengene var betalt.

Imidlertid viste det sig umuligt for Kaj Lykke at rejse pengene, og da han var for hovmodig til at bede om hjælp, foretrak han at flygte til Skåne, hvorved han brød sin ed og dømte sig selv til døden.

Den danske rigsret afsagde i 1661 dom om, at Kaj Lykkes adelige våben skulle ødelægges. Bøddelen brød det i stykker og kastede det ud af vinduet på Københavns slot og spyttede efter det. Den eneste, der fik noget positivt ud af dommen, var staten, som konfiskerede samtlige Lykkes godser. Kaj

Kaj Lykkes kiste er hensat i den tilmurede tårnkrypt under kirken, som hører til Bramminge hovedgård, hvis hovedbygning ses på det øverste billede.

Lykkes hustru, fru *Ollegaard Gyldenstjerne*, reddede sin gård, Bistrup ved Langå, men hendes mand levede i mange år i landflygtighed i Skåne. Først ved kongeparrets død fik han lov at vende tilbage. Hans hustru døde, og 70 år gammel, tandløs, fattig som en kirkerotte og stærkt plaget af gigt, flyttede Kaj Lykke ind på Bramminge hovedgård.

Kaj Lykke endte sit dramatiske liv lige så pludseligt, som hans økonomiske ulykke var kommet. Efter et besøg på det nærliggende Endrupholm væltede hans vogn. Den gamle herre styrtede ud af vogndøren og brækkede halsen. En regnvejrsdag i 1702 blev han lagt i en simpel fyrretræskiste og stedt til hvile i krypten under kirken, som hørte til Bramminge hovedgård.

100 år senere fik han imidlertid en

ny kiste at ligge i, men da der ikke var tilstrækkelige midler tid rådighed, nøjedes egnens befolkning med at købe en barnekiste. Hovedet var jo løst og kunne ligge ved siden af kroppen. I 1870 stjal et par medicinske studenter Kaj Lykkes kranium fra kisten, og kort efter begyndte beretningerne om, at den døde „gik igen“.

Kaj Lykkes kranium står i dag på Medicinsk Museum i Bredgade i København, og den hovedløse adelsmand må således fortsætte sin frugtesløse søgen i hovedgårdens lange gange. Men familien Lund er ikke særlig nervøse for spøgelse. Når Poul Lunds to små børn hører, det rusker i dørene i gårdens værelser, vender de ikke engang hovedet, men råber blot:

– Nå, nå, Kaj. Kan du så opføre dig ordentligt ...

STAFET

SUPER STAFET
med 3 måneders
slidgaranti

865

ET KVALITETSPRODUKT FRA

Kaj Lykke så efter datidens herre-idealiseret godt ud, men skønheden er forgængelig, når man betragter den afstøbning af Kaj Lykkes stærkt savnede hoved, som forfatteren Poul Lund her står med i hånden.

Næppe nogensinde har den folkelige lyrik haft en frodigere vækst end lige efter århundredskiftet, kulminerende i udsendelsen af meget betydningsfulde digtsamlinger i årene 1906-07 – altså for 50 år siden. Til dette kuld digtere hører fra den ældre generation: Johs. Jørgensen, Sophus Claussen, Stuckenberg, Helge Rode og Holger Drachmann, fra den yngre: Aakjær, Skjoldborg, Johs. V. Jensen, Valdemar Rørdam, Ludvig Holstein, L. C. Nielsen, Jacob Knudsen, Thøger Larsen, Kai Hoffmann og Harald Bergstedt med Axel Juel og Hans Hartvig Seedorff som en smuk efterklang, mens en ny periode sætter ind med Tom Kristensen og Emil Bønnelykke. Forfatteren Jørgen Bukdahl giver nedenstående en karakteristik af denne epoke og dens sangere.

ÅRHUNDREDSKIFTETS

SANGERE

FORLØBERNE for det kuld af århundredskiftets lyriske sangere, som blev af så stor betydning for sangen i Danmark i vor tid, var halvfemsernes lidt ældre årgang: Johs. Jørgensen, Sophus Claussen, Stuckenberg og Helge Rode, som efterhånden vandt frem til en folkelig tone (f. eks. Helge Rodes: *Som en rejselysten flåde*). Mest knob det for den betydeligste af dem, Sophus Claussen, trods det han havde et Bjørnsson-kompleks og hu til at blive folkesanger. Nogle af disse forgæ-

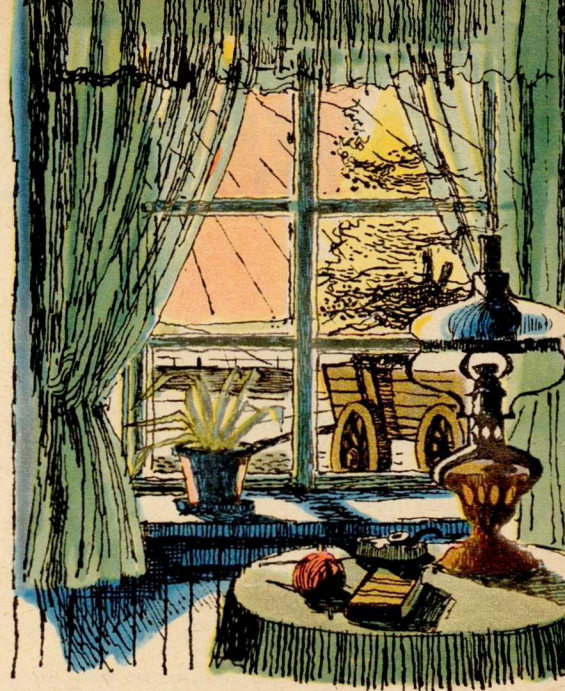
kun var tilgængeligt for en mindre kreds af versdyrkere – som *Imellem nattens stjerner, Nu længes alle skygger*, af Johs. Jørgensen. Men det var alligevel kun enkelte digte af de ovennævnte, der blev folkeeje som Grundtvigs, Ingemanns og Hostrups sang. De var alligevel alle typisk „litterære“ og deres bestående digtning hører kunstdigtningen til.

Først med Aakjær kom folkesangeren. Han nåede ud til de mange uden at tabe i kunstnerisk værdi, selv om han ikke nåede en Bjørnsson, men i sine bedste ting kunne kappes med Hostrup, Carl Ploug og Chr. Richardt. Men dertil kom, at det var folkets, bondens søn af fødsel, som her sang. Aakjær er det folkelige litterære gennembruds populæreste digter.

Men gennembrudsmanden var Johan Skjoldborg med romanen *En Stridsmand* fra 1896. Også den nye folkelige sang har han givet bidrag til. Jeg behøver blot at nævne husmandssangen: *Når vinteren rinder i grøft og i grav*. Han har en svaghed for idyller, men han kan også adle dem til hverdagsvirkelighed:

*Min plet af fødelandets jord
kun ringe er at skue,
og snæver er min grænses spor,
kun to fag er min stue.
Men det er mit og Marens hjem,
i lyse kår og trange,
og tit bag hyld og piles gem,
vi synger glade sange.*

Digterisk spænder Aakjær videre, selv om idyllen, både den tragiske og den

Johan Skjoldborg:
Min plet af fødelandets jord kun ringe er at skue.

komiske er typisk for ham. Hans digte er nu udgivet i tre store bind, men hans hovedværk er og bliver *Rugens Sange*, der viser alle sider af hans talent, sent modnet, men her af en sjælden lødighed. I de to forudgående digtsamlinger *Derude fra Kjærene* og *Fri Felt*, er han endnu prøvende og søgende, ikke helt fri for en sentimentalitet, der er hans fare, ofte tilsat en social agitation, der stundom virker påklæbet.

For første gang er i *Rugens Sange* landbrugets poesi løftet ind i litteraturen, realisme og poesi mødes i hans sange om rugen fra den sås til den køres i lade. Her er det skønne digt på jydsk dialekt: *Gammel Kjerlighed*, med den vemodstone, Aakjær mestrer så godt, eller den muntre: *Æ Gammel Smed*, der viser Aakjærs evne til situationskomik. Således også *Ved Rugskellet* (Anna var i Anders kær). Han nærmer sig her visen, som folket i skillingsvisernes form har elsket gennem århundreder. Det noget sentimentale (og derfor uægte) digt *Jens Vejmand*, hører trods sit polemiske sigte også herhen. Det kom på postkort og blev med Carl Nielsens ypperlige melodi en landeplage.

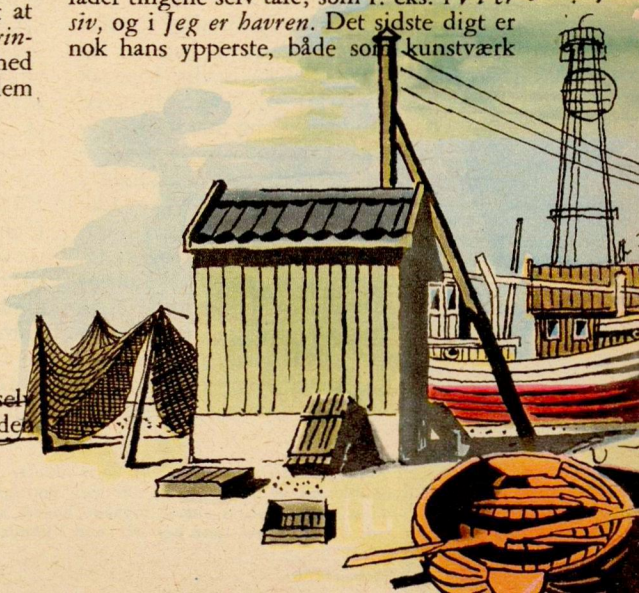
I det rent lyriske er han ypperst, når han lader tingene selv tale; som f. eks. i *Vi er siv*, og i *Jeg er havren*. Det sidste digt er nok hans ypperste, både som kunsværk

Jeppe Aakjær:
Jeg lagde min gård i den rygende blæst.

geres bedste digtsamlinger udkom netop som alle de nye talenter foldede sig ud (Sophus Claussens *Djævlerier* 1906, Johannes Jørgensens *Blomster og Frugter* 1907, Helge Rodes *Digte* 1907 m. fl.).

Disse digtsamlinger, måske med undtagelse af Sophus Claussens, er ejendommelige ved, at en folkelig tone, det mere direkte bekendende og betroende, har overvundet det artistiske og æstetiske, der

Thøger Larsen:
Danmark,
nu blunder

og som folkelig kunst. Dertil kommer, at det meste af hans digtning er sangbar. I Højskolesangbogen findes der 29 digte af ham. De er for det meste – som tidens lyrik var det – naturbeskrivende, de poetiserer landskabet (*Der dukker af disen*) eller landbovirket (*Jeg lagde min gård i den rygende blæst*). Noget dybere perspektiv som Hostrup eller Richardt har de ikke udover en enkelt sang, der til gengæld stadig synges: *Som dybest brønd gi'r altid klarest vand*.

Aakjær betød en fornyelse af folkesangen mere end just af det folkelige åndsliv, hvis nationale og religiøse forudsætninger han ofte stod ganske uforstående over for. Som motto til *Rugens Sange* satte han dette ord af profeten Amos: Jeg er ingen profet eller nogen profets søn, men en hyrde, der vil sanke morbær.

1906 kom Johs. V. Jensens *Digte*. Også de betød et gennembrud i forfatterskabet og røbede poetiske dybder bagved den

intimt medvidende, nærværende, så fyldt af sød erindring og diskret lune, at man for alvor kan måle afstanden til hans berømte *Himmerlandsbistorier*, hvor den artistiske udnyttelse af erindringsstoffet næsten helt skjuler hjemstavnen. I det nævnte digt er folket, landet: digtet om grundlovsdagen intet mindre end begyndelsen til et stort himmerlandsepos.

Sanger som Aakjær er Johs. V. Jensen ikke, og af de ni sange, der findes i Højskolesangbogen, synges væsentligt kun: *Hvor smiler fagert den danske kyst*. De andre, med undtagelse af sømandssangen: *En sømand har sin enegang*, har høj lyrisk kvalitet, det gælder især de smukke vårsange, men der er nu engang forskel på sang og digte. Aakjær når ham ikke i lyrisk prægnans og de poetiske udtryk fylder, men han har til gengæld det direkte sangbare i rytme og rim. Men hans ovennævnte Danmarkssang er gået ind blandt de moderne folkesange. Et vers blot:

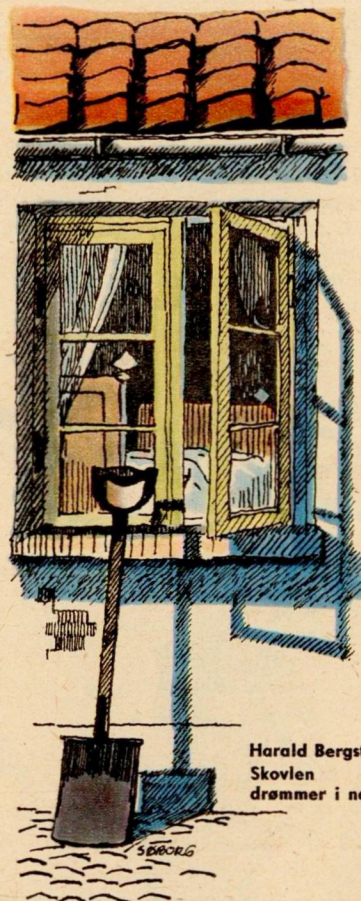
*Hvad hånden former er åndens spor,
med flint har oldbonden tømrer riget.
Hvert spor, du finder i Danmarks jord,
er sjæl af dem, der har bygget riget.
Vil selv du fatte,
dit væsens rod,
skøn på de skatte,
de efterlod.*

Mere urolig og broget er *Valdemar Rørdams* lyrik. Den er patriotisk, ja nationalistisk, så det klodser. Men kun nu og da udløste han en folkelig tone. Som verskunstner er han dog sit slægtleds ypperste. Men der er en tragisk skygge over ham, ikke alene på hans gamle dage, da han ikke gennemskuede det heroiske brus fra Hitlers Tyskland, men også over den del af hans digtning, der vendte ud mod nationen. Han har aldrig været national i folkelig forstand. Han levede og digtede i visionen af riget, den magtpolitiske stordanskhed, der fik sit grundskud i 1864. Han var patriot i den gamle betydning af ordet, mange af hans nationale sange lyder hule, og han blev derfor ikke den nationale lyriker, man havde håbet på, men en skjald, hvor han oftere fik ekko af døde dogmer end levende udvikling.

Det er hans kunstlyrik, der er den bedste: *Gudrun Dyre*, *Den gamle præstegård*, *Købstadsidyller* – hans erindringer i lyrisk form. Men hans forsøg på i *Den gamle kaptajn* at efterligne Runeberg blev mislykket. Ikke underligt, at han nationalt set blev rodløs, jo mere han stemte sig op i patriotisk anrørelse. Men dog har han skrevet en række sange, der har folkelig bærekraft, og som er levende: *Sorgløst kan vi ej synge dit navn . . .*, *I sommersol og blæst*. Og ikke mindst må nævnes den magtfulde: *Danmark i tusind år*.

Ikke så vidtspændende og kunstfærdig, men med en egen blid og fast fortættethed er *Ludvig Holsteins* sparsomme digtning. Den kan minde om et gråstenæble under høstløv, den blanke hud, saften, der sprin-

ger, når man sætter tænderne i det. Han hører egentlig af år til halvfemsernes lyrikere. Men i motiv og af sind hører han til de ovennævnte, der hver på sin måde vendte sig ud mod landet og fornyede naturdigtningen. Som Jylland var Aakjærs baggrund, er Sjælland Holsteins. Men han er mere almen i sin lyrik end Aakjær, også

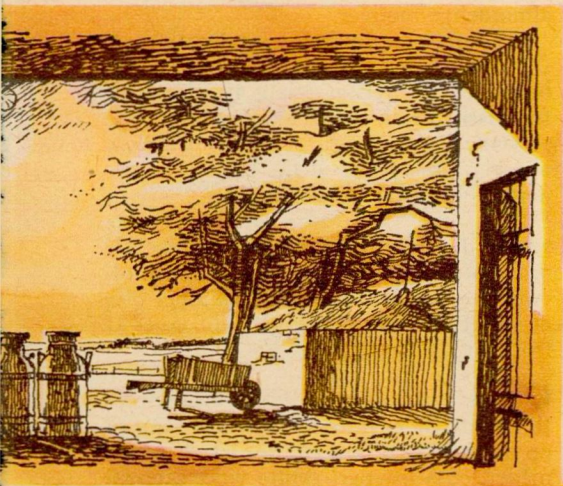

Harald Bergstedt:
Skovlen
drømmer i natten.

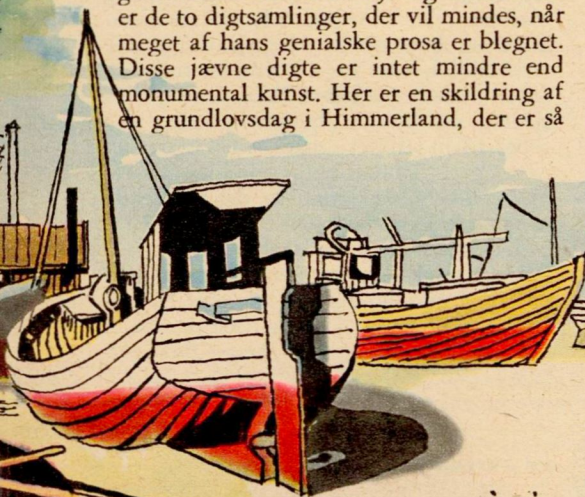
mere yndefuld og fornem. Typisk for hans digtnings forbindelse af ligefremhed, højhed og ynder er verset:

*Se, små solskins-fingre sysler
blandt de sødtbespændte kviste,
løsner sagte, hvad der snæver
og befrier et krøllet blad.
Kuldskaar kryber spæde lemmer
frem af svøb, der lydløst brister,
gyser sødt og glider nogen
ud i solens bad.*

Overfor sproget er han kysk og kræsen på en gang. Men naturtonen er stærk i ham, den giver hans digte en stille patos, der mindre mærkes i ord end i stemning, og den gør hans digte friske og nærværende som en tidlig sommermorgen, når græsset er gråt af nattedug. I forbindelse med ham må også nævnes L. C. Nielsen. Der er mere opsang end sang i ham: *Vort hjem, du danske jord, Havet omkring Danmark*, og den meget smukke: *Jeg ser de bogelyse øer*, med denne mesterstrofe:

dyrkelse af tingene, teknikken og hverdagen, som ellers var hans program, men egentlige folkelige toner var der ikke i denne første digtsamling, skønt den rummer et så skønt digt som *Moderen*. Som årene gik, avede han sit sind og sit sprog. Ikke mindst som lyriker. Sproget blev jævnt og prunkløst, med en egen tyst fortrolighed, og selve verseformen blev enkel og gammeldags, som man brugte det i guldalderen. *Verdens Lys* og *Påskebadet* er de to digtsamlinger, der vil mindes, når meget af hans geniale prosa er blegnet. Disse jævne digte er intet mindre end monumental kunst. Her er en skildring af en grundlovsdag i Himmerland, der er så

Johs. V. Jensen: Hvor smiler fagert den danske kyst.

Jeg ser de slægter, som gik hen,
mens hundredåret skred,
som vandt på Kongedybet,
som under Dybbøl led,
de elskede' ungt, de dømte langt,
de så kun altfor kort,
men frem af dem stod folket.
Og dette folk er vort.

Hans digte har kantatetone, diskret patos og stille højhed. Også Jacob Knudsen må nævnes. Få er hans digte, de udkom i en samling efter hans død. Hans morgensang: *Se nu stiger solen*, og hans aftensang: *Tusind mørke natteskyer*, er nu ligeså bestående værdier i folkets poetiske arv som Ingemanns morgen- og aften-sange. Og hans skolesang: *Her rejses en skole*, er ligeså uforgængelig som Grundtvigs skolesange. Disse tre digte er i dybere grad end Aakjærs blevet folkeeje. De fleste kan dem udenad.

For sig selv står Thøger Larsen. Som digter er han noget af et særsyn. Hans

sansninger af tingenes særegenhed går dybere end hos nogen anden. Han kan her minde om både Sophus Claussen og Johs. V. Jensen. Men han er helt sig selv i simpel jævnhed og prunkløs direkthed. Trods kosmisk synskhed er han også folkedigter. Hvem glemmer: *Danmark, nu blunder din lyse nat*.

Alle digtere synger om sommeren, men ingen med så dybe sansninger som Thøger Larsen. Man kan her tale om sommerens hjerte af fylde og sødme, en alkærlighedens søde gejllighed i alle safter.

Både *Sophus Michaëlis* og *Kai Hoffmann* stammer ned fra 90'ernes sværmeriske kunstpoesi. De er artister og individualister og skrev digte for de få og kræne. Michaëlis kom aldrig ned af soklen og ud af trylleringen. Men Hoffmann havde en naturtone i sig, der krævede forløsning. Af denne forfinede poet udrugedes en folkedigter, der skabte en af de i god forstand populære folkesange: *Den danske sang er en ung, blond pige*.

Men ude i det danske land ligger provinsbyen. I litteraturen kender vi den fra Herman Bang (*Ved vejen*) og Knud Hjørtoft (*Folk*). Men i lyrikken blev det Harald Bergstedts fund. Denne store, urolige, naive, selvforglemmende digter er af hu og anlæg den fødte folkesanger og som sådan altid pædagog. Han vil opdrage, oplyse og opmuntre.

Dette ligger bag hans bestående hovedværker *Hans og Else*, og *To roser*, dertil hører hans fire samlinger *Sange fra Provinsen*. Hans poetiske geni er ganske ufriseret, nu og da er der kort vej fra det sublime til det banale, eller usøgnede, smag er ikke hans stærkeste anlæg. Han er idealist og kan minde om Skjoldborg. Han føler ansvar for folkets ve og vel, han vil gavne og fornøje. Han er overalt den sociale idealist, som de unge russiske forfattere var det i kommunismens første dage. Der står et vejr om ham af pågående entusiasme. Og dog kan han raderings-skarpt tegne dette sommernatsbillede:

Skovlen drømmer i natten
opad en vindskævmur,
og fra en skåret rude
tikker en staldkarls ur.
Bymarkers skarnplads slumrer
mærket med „jord tilfals“.
Hestene står på marken
og sover bals over bals.

Vi er langt fra Drachmanns lyse nætter, men hvor nær er vi ikke ved den virkelige danske sommernat. En uligevægtig, primitiv, men virkelig digter er Bergstedt, åben både mod hverdagen og evigheden. Nu og da når det socialt-filantropiske bulder i hans digtning forstummet, kan man finde denne blide, intime tone:

Læser – evigheden slynger
sig om dig og mig og Gud,
og mens evigheden synger
tør vi hviske stille ud.

Hviske ud om alt, som hænder,
under livets korte glød,
være åbne, være venner,
over graven af en død.

Endelig er der de to populære lyrikere, der ikke har de foregåendes format, men som gennem en fremragende versekunst fik de mange i tale. Det er *Axel Juel* og *Hans Hartvig Seedorff Pedersen*.

Axel Juels indsats er *Vandringsmanden synger*, *De kongelige hjerter* og *Bogen om Grethe*. Det er kærlighedsdigte og naturdigte. Motiverne er almindelige uden at være banale. De stikker ikke dybt, men de sejler flot.

Hans patriotiske digte er mindre holdbare, udtrykkene kan ikke altid dække opstemtheden. Kendt er flagsangen: *Der er ingenting, der maner!* smukt, men et paradenummer, der mer hører marinen end den bestående poesi til.

Hans Hartvig Seedorff blev populær på de samme egenskaber som Axel Juel, en formel evne, der skaber originale ting af almindelige motiver.

Seedorff er i det hele en talentfuld afslutning på den lyrikkens periode, vi har beskrevet. Et særligt talent har Seedorff for visen, drikkevisen, skæmtevisen (*Slå rommen i glasset* og *Tre røvere fra Rold* o. s. v.). Mange af disse er blevet moderne folkesange i glade stunder.

Men det værdifulde er hans mere seriøse digtning: *De syngende Palmer*, *De hundrede Veje*. Det er digte fra en jordomrejse, hvor personlige refleksioner ofte er vævet ind i de farverige skildringer af troperne.

DE NÆVNTE LYRIKERE hører århundredskiftet til, de er udtryk for dansk sang til op under verdenskrigen, der på så mange måder, også litterært skulle virke skelsættende. Både i form og indhold er disse lyrikeres digtning i virkeligheden traditionel, selv om den stort set betyder, at landet blev opdaget påny, men mere inderligt og konkret end i Blichers og Winthers dage. Der er intet eksperimenterende i lyrikken – som der er i vore dage, da både en ny form og en ny livsførelse bryder på og det meste ligger uafklaret hen og væsentligt kun er tilgængeligt for en ligesindet inderkreds.

Styrken ved det lyriske gennembrud, jeg har givet en skitse af, er direkthed og klarhed, man kan også tale om gennemlevethed, beherskelse af de kunstneriske virkemidler, som var arv fra det nittende århundredes versekunst. Ikke alene spejles sjælens og hjertets hemmeligheder, der røbes på inderligere måde, men – og det er det nye – landets natur kommer os nærmere, ikke alene gennem det skiftende spil i årstidernes vekslen, men også gennem de forskellige landskaber i deres sjællandske og jydsk særpreg, lagt sammen en farvet mosaik, der gør begrebet Fædrelandet til noget konkret og nærværende.

Jørgen Bukdahl.

Sy selv

Nr. 3422
str. 40 og 44

132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150

Vi-mønstre
kr. 2.50
Vår
mønstertidning
kr. 2.00

Fås i BRUGSEN,
Magasin ANVA og
FDB magasinerne

Vi mønstre

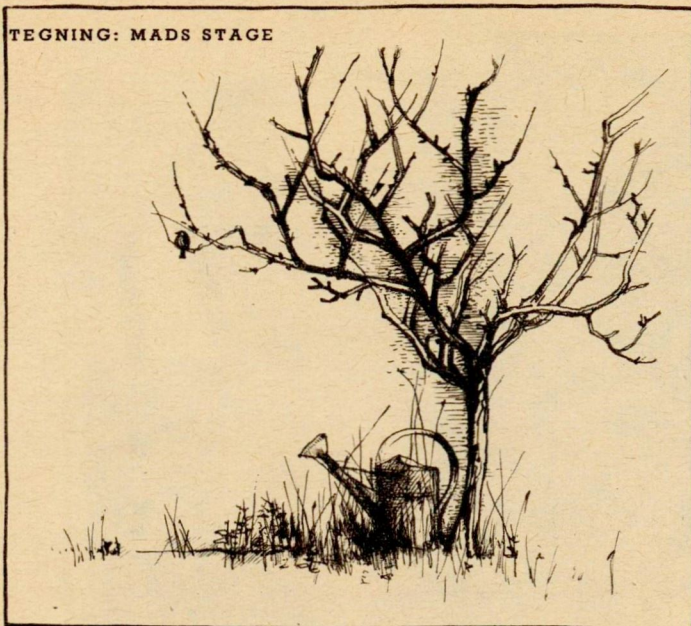

*Krympet... krympefrit... krympesikkert...
kun "Sanfor" siger, at krympningen er kontrolleret gennem
de hårdeste prøver med langvarig kogning... kun "Sanfor" betyder,
at krympningen holder sig under et vist minimum — når tøjet
bliver vasket og strøget normalt. Risiker ikke, at tøjet krymper.
Forlang "Sanfor"-mærket på bomuldsvarer for at være absolut
sikker. Findes nu også på gardiner, lagener og sengetæpper.*

★ Cluett, Peabody & Co., Inc. tillader kun varemærket "Sanfor" for tøj, som svarer til en af dem fastsat og foreskrevet samt fortløbende kontrolleret standard for krympefrihed. Sanfor Service Skandinavien, Korsgaten 22, Oslo.

TEGNING: MAD S STAGE

Kirsebærtræet

AF KELVIN LINDEMANN

JEG STOD et sted i haven og plukkede kirsebær fra det store træ på plænen, da jeg fik øje på en hvidhåret mand, der steg ud af en gammel lastvogn. Han kom ind i haven, så sig tøvende om og gik hen til mig og spurgte, om jeg var ejeren. Ja, det var jeg da. Han sagde sit navn, et ganske almindeligt navn. Så så han på træet og beundrede dets bæreevne, og det er noget en have-ejer kan lide.

– Det er også en glimrende sort, sagde han.

– Ja, svarede jeg – når stærene ikke tager dem, tror jeg, det er fordi, de er så saftspændte, at det sprøjter i øjnene på fuglene, når de jager næbbet i dem!

Han smilte, og spurgte om han kunne købe en bakke.

Jeg hentede en pose, og vi plukkede begge to.

– Ved De, hvem der har plantet det træ, spurgte han pludselig.

– Nej, svarede jeg – jeg har kun boet her i otte år, og det træ er over tyve år.

– Det er femogtyve år siden, det blev plantet, sagde han – jeg ved det, for det var mig, som plantede det!

Han havde engang ejet huset. Han fortalte ikke, hvad

der fik ham til at sælge det, men jeg fik det indtryk, at det var gået tilbage for ham. Det havde været en lykkelig tid, da han havde boet her med sin familie. Han fortalte om dengang han med sin lille pige var cyklet over til planteskolen og havde hentet kirsebærtræet for femogtyve år siden – en regnvejrsdag i oktober. De havde givet 35 øre for træet – det havde kun været en tynd pind dengang. Det havde været hans datters træ. Hun gik hver aften og vandede det, men netop som det skulle bære, måtte de flytte og hun havde aldrig smagt et eneste bær fra sit eget træ. Nu var han kommet forbi og tænkte, at han ville se, om han kunne få et par kirsebær til hende – ja, hun var jo gift nu og havde store børn, men hun huskede endnu sit træ...

Vi gik rundt om ejendommen. Nå, der var brolagt! Ja, før havde der jo stået nogle dejlige roser i et bed. Og der ved gavlen et gammelt birke-træ, som børnene havde klatret i – og staldøren som nu førte ind til en entre – ja, der havde der jo været hestestald før i tiden.

Inde i huset var der jo også sket store forandringer. De

havde ikke haft elektricitet, men havde siddet omkring en petroleumslampe.

Det talte altsammen til ham på en helt anden måde end til os, som stod midt i det hele og havde al balladen med at holde taget tæt, hvidte og male. For ham var det altsammen minder – han havde glemt, hvad det koster at få en tagrende repareret. Vi drak et glas sammen, og i tusmørket sad han og så ud på kirsebærtræet, som hans lille pige havde plantet.

Ja, jeg havde jo skødet på ejendommen, det juridiske, men det var, som om han havde et andet skøde, et åndeligt, på mit hus. Han så for sig birketræet, som i juli havde haft leende børn skjult i løvet. Hvor jeg så mælkebøtter i nøddegangen, så han løbende barneben og unge forelskede mennesker, der sværmede under fuldmånen.

Engang vil vel huset få en ny ejer og siden een til – måske mange. Hvor mange af dem vil skænke os en tanke? Det liv, vi også har levet her? Det vil forsvinde uden at efterlade sig større spor end hans og hans families lykkelige dage.

Hver 6. krone går til transport

HAR Danmark råd til at bruge 100 kr. årlig pr. indbygger til veje? Er det rigtigt at have et statsbæneunderskud på 25 kr. om året pr. indbygger? Sådanne spørgsmål i en artikel i *Verdens gang*, skrevet af chefen for regeringens økonomiske sekretariat, Erik Ib Schmidt, der tilføjer, at svar på mange vigtige trafikspørgsmål ikke kan gives, før der er udarbejdet en langtidsplan for trafikken.

Op mod 6½ milliard kr. årligt – eller hver sjette krone af den totalsum, der i form af nationalprodukt og import står til rådighed for samfundet, anvendes til transportformål.

En meget stor del af al transport er hjælpehverv for andre produktionsgrene, og transportomkostninger indgår med stor tyngde i varepriserne.

Til selve anlægsarbejdet på trafikområdet medgår milliardbeløb, men myndighederne må tage stilling til projekterne et for et. Kravet om en helhedsplan er nylig rejst i Folketinget fra flere sider.

75³⁵

Kvalitetsskoen med de 5 vidder

- I FOX magasinerne og Magasin ANVA

Smørbjerget, der trykker de danske priser

i hundredtusindvis, og blandt dem, der smagte, var, som billedet viser, dronning Elisabeth og prins Phillip.

— HALLO, HALLO, er det centralen i Hull? Vær venlig og giv mig nogle osteopskrifter, hvori Samsøe og Esrom indgår. De ved disse danske oste, som hertugen af Edinburgh sætter så stor pris på...

Centraldamen vil ikke dybt rystet henviser til forstanderinden, men tværtimod give sagkyndig besked — vel og mærke, hvis samtalen føres under „den danske uge“, der til sommer tilrettelægges i Hull som et led i propagandaen for danske landbrugsprodukter i England. Arrangementet kan gennemføres, fordi telefonselskabet i Hull er privatejet.

Der stødes for tiden kraftigt i reklameluren på det britiske marked, der årligt køber for 2 milliarder kr. danske landbrugsvarer, og det er hårdt tiltrængt for landbruget og „hele forretningen Danmark“. Alt, hvad der kan støtte og stimulere salget af de lurmærkede produkter i England, må mobiliseres, og foreløbig er 7 mill. kr. sat ind i et reklamefelttog, der bl. a. omfatter det kommercielle fjernsyn, hvor et reklameminut i den bedste tid koster 20.000 kr. Noget helt for sig er det fremstød, som mejeribrugene i New Zealand, Australien, Holland, England og Danmark er gået sammen om. Dette fremstød har på det sidste kunnet notere en betydelig succes. Smørforbruget, der dalede efter sidste krig, er atter på vej op, men New Zealand og Australien har ophobet et helt smørbjerg i de britiske kølehuse. 60.000 tons mod ca. 20.000 tons på samme tid i fjor. Det er dette „smørbjerg“, som trykker de danske priser. Når eksporten har været så stor fra de nævnte lande, skyldes det, at klimaet har været særlig gunstig for smørproduktion.

I marts måned blev det store slag slået på kæmpeudstillingen „Ideal Home“ i London, som samlede halvanden million besøgende, navnlig husmødre. I fødevaresektionen havde dansk landbrug en stor stand. Der udleveredes smagsprøver

Teltpælene flyttes

Det nye andelsselskab *Tectum*, der er oprettet for at udvide brugsforeningsbevægelsens salg af byggematerialer, har fra 1. april centraliseret sit afsætningsapparat, og det kommer bl. a. til udtryk ved, at den hidtidige leder af selskabets Durisol-fabrik i Nørresundby, direktør Robert Stærmose, flytter til Tectums hovedsæde i Viby J. som salgsdirektør. Samme vej flytter arkitekt Carl Odgaard, og til ny direktør for Durisol-fabrikken er udnævnt civiling. G. Lester, København.

Fra Tectum kommer i løbet af maj måned underdirektør J. Frölich til FDBs hovedkontor i København, hvor han skal overtage ledelsen af FDBs ejendomsadministration — et arbejdsområde, der nu forenes under een chef. Opgaverne omfatter tilsynet med FDBs ejendomskomplekser i København og udlejningsforhold o. l. i forbindelse med FDB-bygninger landet over.

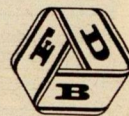
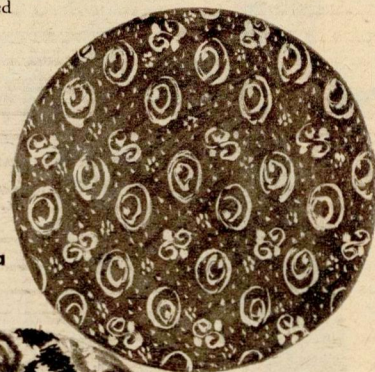
Praktisk bomuldsstof til mange formål...

En dejlig Calico i mange smukke farver og moderne mønstre til bl. a. kitler og forklæder. Indanthrenfarvet med satineret overflade.

Dessin 100463.
Bredde 70 cm.
Pr. meter

380

— og så får De endda dividende

Det betaler sig at købe i
BRUGSEN

SLIDMAND ARBEJDSTØJ

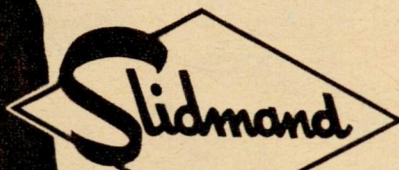
har styrke og kvalitet
for meget mere
end prisen!

Ja, De kan
føle kvaliteten,
og De føler Dem
godt tilpas
i SLIDMAND
med den behagelige
pasform.

SLIDMAND
har styrke
i hver eneste fiber,
- prøv selv,
om De kan slide
det op.

Jakke og benklæder
pr. stk. 29.85
Overall. 37.65

Husk
førsteklasses kvalitet
også i
SLIDMAND skjorter
og strømper

VI MALER MED VAND

I sidste nummer indbød vi til en stor konkurrence for alle skoleelever om den bedste tegning eller fortælling, der handlede om livet i jeres skole. For dem, der har tænkt at deltage i konkurrencen med en akvarel, bringer vi her en hel masse gode råd om brugen af vandfarver. Indsendelsesfristen for fortællinger og tegninger udløber 1. maj - se iøvrigt i nummeret for 1. april alt om denne spændende konkurrence.

DET ER morsomt at male med vandfarver. Men det er ikke altid, resultatet bliver så kønt, som man gerne vil have det. Måske er det, fordi farver og pensler ikke duer.

Det er klogest at købe *løse farver*, som fås i små porcelænsskåle. Det er dyre farver, men man behøver ikke ret mange. Den røde og blå farve skal man ofre meget på, mens man kan klare sig med en billig grøn, gul, brun, rødgul og sort. Med disse farver alene kan man blande sig til, hvad det skal være. Fordelen ved de løse farver er, at man kan udskifte een farve ad gangen, efterhånden som de bruges.

Det er bedre at have een god *mårhårs-pensel* end fire billige, dårlige pensler. Har man kun råd til een pensel, skal man vælge nr. 3. Har man to pensler, er det godt at have en fin pensel nr. 2, som man kan male ganske nøjagtigt med, og en noget grovere nr. 4. Den dyre mårhårs-pensel er ikke dyr i brug, for den holder vældig godt, hvis den ellers passes rigtigt. Den skal *altid* skylles ren efter brugen og stilles i et bæger med penselhårene *opad*, så de ikke knækkes. Man må heller aldrig „glemme“ penslen, når man har den i vand, kun lige dyppe den i vandet. Man kan også spare på den dyre pensel ved at bruge en gammel, slidt pensel til at blande farver med, da det er noget af det, der slider mest på en pensel.

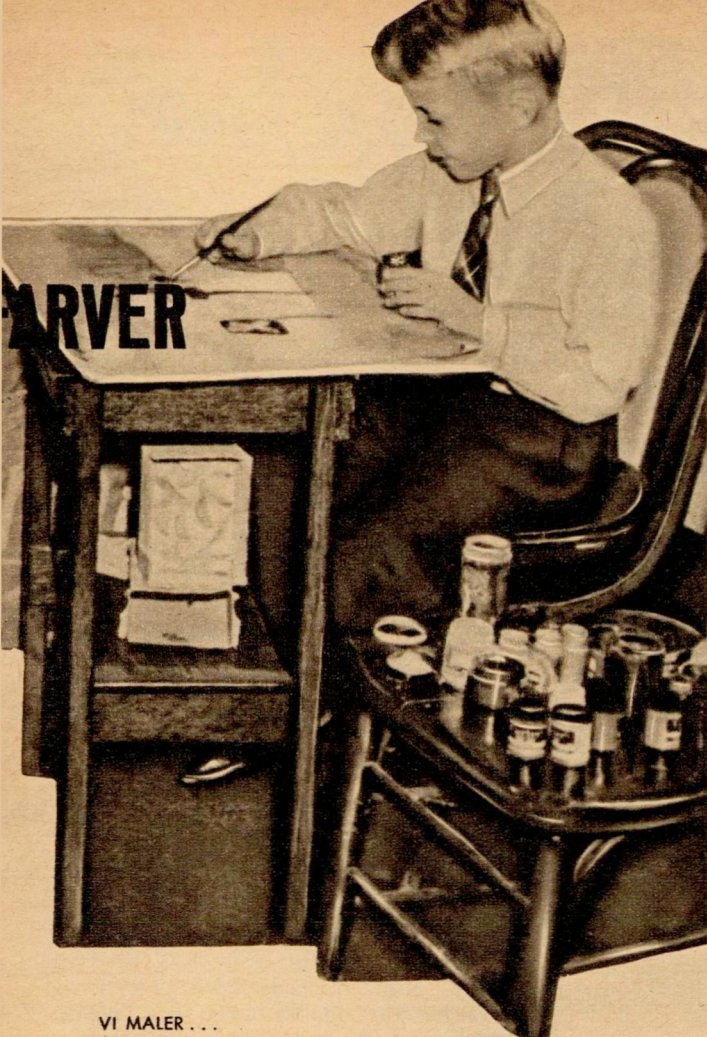
Tips ved farvelægning

Hudfarve er noget af det sværeste at male. Det hjælper at blande orange-gult med højrodt og fortynde det stærkt med

- en FDB kvalitetsvare fra BRUGSEN

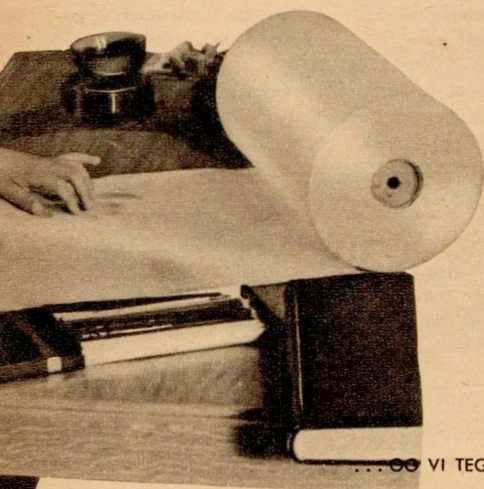

VI MALER...

vand. Arbejder man ved elektrisk lys, skal man huske, at gult altid snyder og næsten ikke ses i elektrisk lys. Man kommer derfor nemt til at lave hudfarven for gul.

Rækkefølgen af farverne, der lægges på tegningen, er ikke ligegyldig. Man skal altid farve de lyse, lette farver først og de stærke, kraftige farver sidst, ellers løber farverne ud i hinanden. De første farver skal være helt tørre, inden man begynder på de næste. Gult skal males før sort, lyserødt før mørkeblåt, og har man valget mellem to mørke eller stærke farver, skal sort og rødt altid males sidst. Er det sort og rødt, man har valget imellem, skal rødt males allersidst, da det er den værste af alle farver til at løse ud.

Blåt er til gengæld den sværeste farve

... OG VI TEGNER

at få helt jævn, og til trøst for alle, der har ærgret sig over klattede, lyseblå himelflader, der ikke vil blive jævne, må det indrømmes, at det i reglen er farverne, der er noget galt med. Det hjælper dog, hvis man arbejder hurtigt med en stor pensel. Til gengæld må man glæde sig over, at gult og orange-gult i reglen bliver pænt glat, ligegyldigt hvordan man smører det på.

Guld, sølv og hvidt

Det er spændende at lægge guld og sølv på en tegning, men desværre ligner det sjældent hverken guld eller sølv, når først det er tørt. Værst er sølvfarven, som er næsten håbløs at arbejde med.

Man kan få ret gode guldfarver i løse skåle, som man kan have fornøjelse af.

Men i virkeligheden er hvidt en farve, det er meget sjovere at få noget ud af, blot skal man ikke tro, at den hvide farve, der findes i de fleste større farvelader, kan bruges til noget som helst.

Når man køber løse farver i skåle, skal man købe en krukke hvid dækfarve af den slags, der kan opløses i vand. Man skal passe på ikke at få en, der skal fortyndes med noget andet, for det er besværligt, og det er bedst at kigge uden på krukken, om der nu også står, den kan opløses i vand.

Sådan en krukke koster et par kroner, men man kan have den i flere år, for der er en masse i den. Farven opløses i vand ved at dyppe den våde pensel ned i krukken med den faste farve og opløse lidt. Man må prøve sig frem, og når man har fået så meget farve opløst, at den er tyk og hvid, kan der males fint med den.

Fidusen ved denne hvide farve er, at man kan male ovenpå alle andre farver med den.

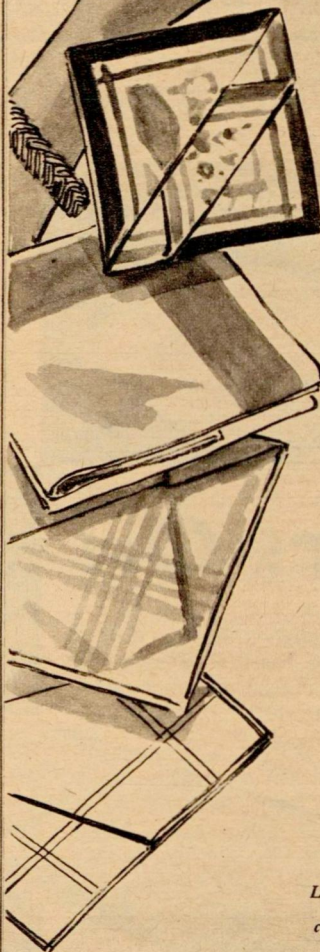
Pigerne kan lave højrode kjoler, der bagefter males fine, hvide prikker i, og drengene kan male flotte stærktfarvede skibe og bagefter farve hvide striber ind.

Man kan have utrolig meget fornøjelse af en krukke hvid dækfarve, og den er meget bedre at ofre lommepengene på end guld- og sølvfarverne, som alligevel aldrig bliver rigtig naturtro.

Og så ønsker vi jer held og lykke med vandfarverne og venter at se en mængde fine akvareller mellem de indsendte arbejder den 1. maj.

Til lomme og taske...

15/230
Hvide dame
lommeørklæder
m. blonde,
24×24 cm,
pr. stk. 1,05

15/290
Hvide herre
lommeørklæder
m. stribet
satinbort,
40×40 cm,
pr. stk. 1,25

16/471
Hvide herre
lommeørklæder
m. kulørt bort,
45×45 cm,
pr. stk. 2,00

16/489
Kulørt dame
lommeørklæde,
28×28 cm,
pr. stk. 1,20

17/879
Børne
lommeørklæder
m. billeder,
22×22 cm,
pr. stk. 0,65

Lommeørklæderne
er i smukke
cellofanpakninger.

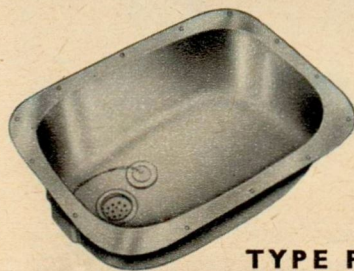
- det betaler sig at købe i
BRUGSEN

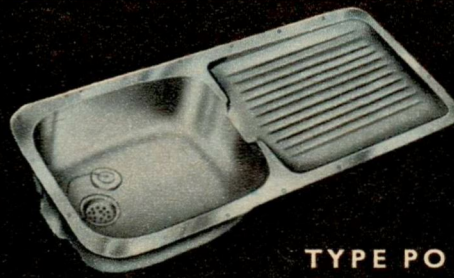

SOM HUSMODEREN ØNSKER DEN

De kan trygt købe THOR-vasken – den er udført af prima rustfrit stål. Ingen løse dele i risten kan volde besvær. Overløb og tud er påsvejet, så det ikke kan brække af.

TYPE P

TYPE PO

Udførelse	Type	Indvendige mål		Udv. mål overalt mm	Pris pr. stk. kr.
		Længde mm	Bredde mm		
Enkelte vaske med prop, kæde og overløb	P. 400	395	335	460×400	80,00
	P. 440	440	380	505×440	98,00
	P. 480	485	345	550×415	88,00
	P. 500	500	390	565×450	106,00
Enkelte vaske med afløbsbakke	PO. 400	Vask P. 400	Bakke 40×34	935×400	137,00
	PO. 440	P. 440	40×34	970×440	159,00
	PO. 480	P. 480	48×34	1015×415	149,00
	PO. 500	P. 500	56×39	1065×450	169,00

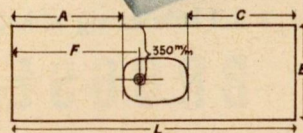
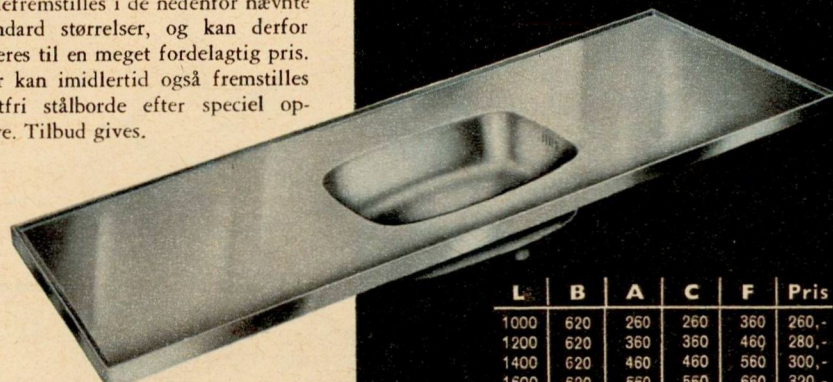
TYPE PL 480

Udvendigt mål 54×50 cm, indvendigt mål 48×34 cm. Vasken er beregnet til montering på langs i køkkenbordet,

kr. 98.-

THOR STÅLBORDE

seriefremstilles i de nedenfor nævnte standard størrelser, og kan derfor leveres til en meget fordelagtig pris. Der kan imidlertid også fremstilles rustfri stålborde efter speciel opgave. Tilbud gives.

L	B	A	C	F	Pris
1000	620	260	260	360	260,-
1200	620	360	360	460	280,-
1400	620	460	460	560	300,-
1600	620	560	560	660	320,-
1800	620	660	660	760	340,-
2000	620	760	760	860	380,-
2200	620	860	860	960	400,-
2400	620	960	960	1060	420,-
2600	620	1060	1060	1160	440,-

Se de hensigtsmæssige modeller i BRUGSEN

G.A.L. THORSENS FABRIKER A/S

Lystrup St. - Jylland

Hjem og Familie

Fødselsdagsgilde -

fornøjelse eller tortur?

DER ER mange mødre, der frygter det årligt tilbagevendende fødselsdagsgilde, hvor huset fyldes med uregerlige børn. Børn glæder sig utroligt til en fødselsdag, og det er synd at skuffe dem, derfor gennemfører mange mødre en traditionel børnefødselsdagsfest og føler sig aldeles udmattede efter den store anstrengelse. Desværre er der ofte ikke noget rimeligt forhold mellem børnenes begejstring og moderens store anstrengelser, og jeg tror, det skyldes, at mange mødre lægger for meget vægt på serveringen og gør for lidt ud af underholdningen. Børn i alderen fra 5 til 12 år lægger ingen vægt på borddækning og fine kagearrangementer.

Jeg kender en mor, der sled i det tre dage før en fødselsdag med at bage sandkage, fin lagkage, mange slags småkager og andre fine ting. Børnene fik chokolade med flødeskum på den store dag, og moderen havde så travlt med serveringen, at hun ikke havde tid til at se efter, hvad ungerne i grunden lavede. Efter serveringen var hun træt og ikke oplagt til at lege med børnene. Til trods for de store forberedelser blev denne fødselsdag nærmest en fiasko, og moderen var godt træt og irriteret bagefter.

En anden mor, jeg kender, lavede fødselsdag på en helt anden måde. Børnene fik færdigkøbte marengs og chokoladekiks, kun den fine lagkage var hjemmelavet. Dertil blev serveret sodavand, ved hver kuvert var lagt sugerør pyntet med et par chokoladeflingler. Børnene var henrykte for arrangementet, og moderen kunne tage serveringen med ro. Efter festen havde hun planlagt en række lege: „tampen brænder“ med chokoladelinser, og så en gemmeleg, hvor børnene efter tur fik stukket en seddel i hånden med besked om, hvor de skulle lede; når de havde fundet frem til det rigtige sted, fandt de en ny seddel, som angav et nyt gemmested. Efter at have fundet en tre-fire sedler på den måde, sluttede man med at finde en lille pakke med en chokoladefrø til 10 øre. Naturligvis skulle alle børnene turen igennem med at finde sedler de mærkværdigste steder.

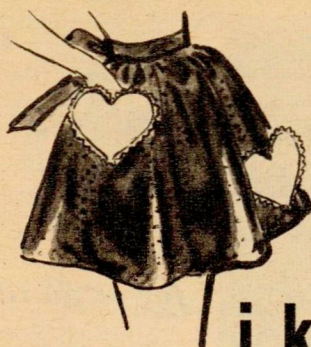
Det tager tid at forberede sådan en leg, men børnene forstår at værdsætte den, mens de ikke er spor taknemlige over, at sandkagen hører til den fine slags, der er rørt en time. Til børnefødselsdagen gør man klogt i at bruge tid til at forberede nye og spændende lege og så hellere tage det let med det spiselige. De raffinerede kager kan man gemme til de voksnes selskaber, der bliver de værdsat på en helt anden måde.

Karen.

20947. Forklæde
i sort everglaze med
røde lommer 6,10

20948. Morsomt
forklæde af rødt calico
med sorte lommer
og blomstermotiver 5,90

Fiks i køkkendress

20751. Fiks kittel i calico med mønster
på grå, blå eller grøn bund.
Elastisk taille og korte ærmer.
Str. 42-46 27,85, str. 48-50 29,25

20780. Praktisk kittel med
lange ærmer og overslag foran.
Livligt mønster med
afstemte farver på mørk bund.
Str. 44-48 25,00
Str. 50-52 27,50

20943. Stort
forklæde med smæk,
syet af en kraftig
smuds- og
vandskyende
bomuldsvare 12,00

- det betaler sig
at købe i

BRUGSEN

Hellere 15 pCt dyrere - og så 100 pCt bedre

SOM en af de allerførste virksomheder indførte FDBs beklædningsfabrikker allerede i 1949 varedeklARATIONER, der gav oplysning dels om, hvilket materiale varen var fremstillet af (den såkaldte indholdsdeklARATION) dels om, hvordan varen ville opføre sig f. eks. i vask (den såkaldte egenskabsdeklARATION). Slidmandprodukterne er et eksempel herpå. Men hvorfor hævder Slidmand sig ved særlig heldige egenskaber i forhold til andre mærker?

- Det skyldes, at vi udelukkende anvender de bedste råvarer, siger lederen af beklædningsfabrikkerne, direktør Braskov. Slidmandarbejdstøjet fremstilles af langfibret bomuld, som har en særlig stor strækstyrke.

Slidmand er måske nok dyrere end andre mærker, men mottoet har været: 15 % dyrere og så 100 % bedre. Forarbejdningsprocessen er jo lige dyr, uanset om der anvendes en dyr eller billig råvare.

- Er det råvaren alene, der betinger tøjets holdbarhed?

- Nej, forarbejdningen er af stor betydning. Og her må jeg nævne, at alle sømme er syet med 3-nåls syning, og de garner, der anvendes, er de stærkeste, der kan laves i dag. Alle udsatte steder, f. eks. lommerne, er forsynet med trenser, og både bag- og sidelommer har dobbeltbund. Men for øvrigt lægger vi i vore Slidmand-faconer stor vægt på, at tøjet skal være på en gang rummeligt og bekvemt og samtidig sidde godt på kroppen.

- De taler kun om arbejdstøjet, hvad med skjorten?

- Skjorterne mener De vel. Vi fremstiller jo to forskellige typer, en ensfarvet i militærfacon med store, dybe brystlommer. Denne skjorte, som kan anvendes både til praktisk dagligbrug og til „pænt“ brug, er hidtil vort mest solgte mærke. Men den ternede vandreskjorte - sportsskjorten, som er vor anden type - er i den grad kommet på mode, at den snart sælges lige så meget. Begge skjorterne er forarbejdet på samme grundige måde som arbejdstøjet og ligesom dette krympebehandlet, sanforiseret, så det ikke kryber i vask.

- Hvad med knapperne - en stadig kilde til ærgrelse for husmoderen?

- Alle vore knapper er stennødsknapper. De bliver ikke som plasticknapperne bløde i vask, og selv om de ikke er syet i i hånden, kan jeg love Dem, at de er syet så godt fast, at der ikke er noget problem her.

— Dernæst sokkerne. Er Slidmand sokker ikke temmelig dyr?

— Jo, det er en af Danmarks dyreste sokker, men til gengæld den bedste. Det garn, som Slidmand sokken er fremstillet af, og som har vist sig at være det mest ideelle, er en blanding af 80 % uld og 20 % nylon. Iblandingen af nylon sker, før tråden spændes, derved kommer nylonfibrene til at virke som forstærknings-elementer, der tredobler slidstyrken. For yderligere at øge styrken anvendes på hæl og tå et særligt forstærkningsgarn, bestående af 50 % nylon og 50 % uld. Denne forstærkning går en hel centimeter op over skokanten.

— Er nylon ikke ret hårdt at gå på?

— Jo, derfor har vi også forsynet sokkerne med et indvendigt uldfoer, der gør sokken blød og behagelig at gå på.

— Er 100 % spun nylon ikke det stærkeste?

— Jo, men de er kolde og kan ikke absorbere fugtigheden, de er ikke nær så be-

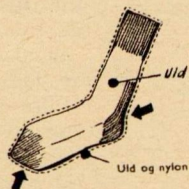
hagelige for foden som blandingen med uld og nylon.

— Der loves tre måneders garanti på Slidmand sokker. Hvor mange reklamationer har det givet Dem?

— Reklamationerne kan gøres op i promiller. Lad mig nævne et eksempel på sokkernes holdbarhed: en soldat ved fodfolket, menig Peter Hansen fik ved begyndelsen af sin værnepligt udleveret fire par Slidmand sokker — det ene par blev for resten stjålet fra ham. — Da han vendte hjem 18 måneder efter, medbragte han de samme tre par sokker uden eet hul.

— Hvorfor bliver nylonsocker let stive?

— De syntetiske fibre er mere kemisk påvirkelige end de naturlige, d. v. s. at de angribes af den syre, som indeholdes i sved, det er det, der gør dem stive. Men for øvrigt er det blot et spørgsmål om vask. Sokkerne skal vaskes mindst to gange om ugen og forsigtigt i lunkent sæbevand, de må ikke tørres på radiatoren eller lige op ad kakkelovnen.

Småting, der pynter

Parisermoden viser mange raffinerede sæt af handsker, sko og taske, der passer sammen. Det er en fiks idé, som man kan låne, hvis man vil pynte på noget gammelt.

Som eksempel kan nævnes et par sorte stoffhandsker og en glat, ud-ringet, sort ruskindssko. Sætter man en lille sløjfe af prikket stof på skoene og syer et par strimler af samme stof på handskerne, har man straks et sæt, der står sammen. En sort stoftaske kan også nemt pyntes med stoffstrimler, og det behøver ikke som vist på tegningen at være prikket stof. Er forårsdragten lidt kedelig, kan man live op med stribet besætning på sko, taske og handsker og sy et tørklæde i samme sribede stof.

I Påfuglepragt. Parisermoden er stærkt inspireret af påfuglens smukke mønstre. Der laves dejlige selskabskjoler, hvor den brusende nederdel fejrer gulvet med stof klippet i facon som påfuglefløj og med broderier af skønne påfugleøjne. Men hvem har råd til den slags kjoler? Påfuglemotivet kan imidlertid overføres til hverdagskjolen og give en festlig variation til den pæne, sorte kjole. I det lille, diskrete sæt her med drengekrave og opslag er kanterne tungede, og der er indsat perler i påfugleinspireret mønster. Vælger man blå og grønne perler til en hvid krave, kan man få en smuk virkning. Den store krave er endnu mere karakteristisk med de tungede, indsatte felter med store påfugleøjne. Denne krave er ikke helt nem at sy, men kopieres nemmest ved at lave de store „øjne“ af fladbroderi med silkegarn og de mindre prikker af skinnende sten i påfuglens farver.

Tampax i få ord:

” Målet med Tampax er at yde bedre beskyttelse i menstruationsdagene og samtidig give fuld bevægelsesfrihed. ”

” En læge opfandt Tampax som den mest hygiejniske og tiltalende løsning. Tampax er en lille vattampon af naturbomuld, som anbringes ved hjælp af et silkeglat indføringshylster, der udelukker berøring af selve tamponen og letter indføringen. ”

” Tampax skiftes på sekunder — og er let at blive kvit. Indføringshylster og tampon — begge dele forsvinder i toiletet. ”

” Tampax bæres indvendig og er meget mindre end de sædvanlige bind. Der er ikke brug for bælte og nåle — og ubehagelig lugt kan ikke opstå. Der er ingen afslørende konturer at se uden på tøjet — og De selv mærker intet. ”

” Tampax giver trykthed. De kan bade, svømme og drive sport som ellers. Der kommer ingen hudløshed, ej heller nogen psykisk irritation. ”

Hver pakning indeholder 10 stk. og brugsanvisning på dansk.

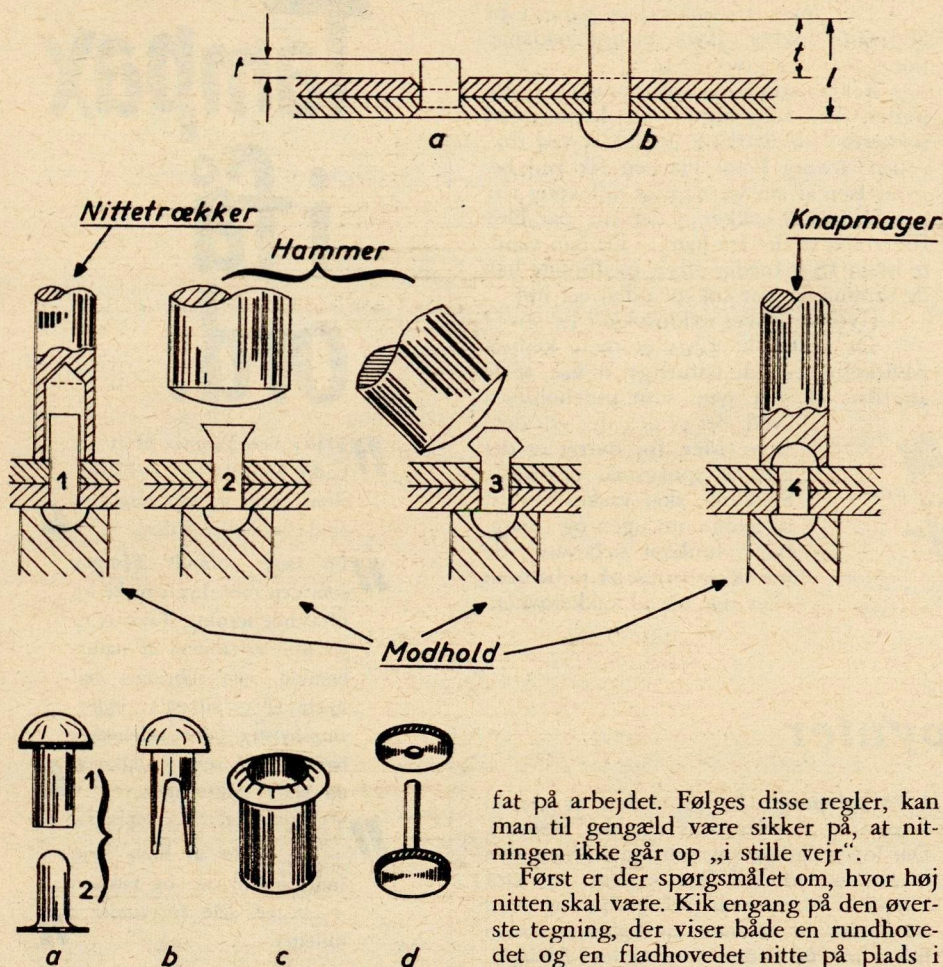
No 1 - kr. 2.90

No 2 - kr. 3.40

— opfundet af en læge
nu brugt af millioner af kvinder!

Øverst ses en flad- og en rundhovedet nitte med beregning af det nødvendige tillæg, i midten selve nitte-operationen og nederst en række special-nitter til læderarbejde og andre småarbejder i hobbyværkstedet.

fat på arbejdet. Følges disse regler, kan man til gengæld være sikker på, at nitningen ikke går op „i stille vejr“.

Først er der spørgsmålet om, hvor høj nitten skal være. Kik engang på den øverste tegning, der viser både en rundhovedet og en fladhovedet nitte på plads i de to stykker materiale. Det, der rager ud foroven, kaldes tillægget (t), og dette tillæg skal ved undersænkede nitter (til venstre) være 0,5 gange nittens diameter. Ved rundhovede nitter (til højre) skal

dens top, trækkes nitten helt frem og pladerne helt sammen. Så afkorter vi nitten, hvis den er for lang, jævnfør reglerne om diameteren.

Operation 2 består i, at man med en almindelig hammer stukker nitten, således at den udvides i den øverste ende og ikke kan glide ud. Så tildannes nittehovedet ganske rått med hammeren, således at hovedet får den omtrentlige facon. Til sidst sættes den specielle knapmager over nitten. Knapmageren har en fordybning, som nøje modsvarer hovedet på den modsatte side af materialet. Nogle kraftige slag bibringer nitten den ønskede halvrunde facon, og når man er færdig, skal nitten se ens ud på begge sider af godset.

Nu er det således, at man ikke straks kan lave smukke nittearbejder. Det kræver lidt øvelse, men i løbet af ganske kort tid bliver man i stand til at beregne tillægget nøjagtigt og udføre arbejdet forskriftsmæssigt. Nitter indtil 6-8 millimeters diameter kan koldnittedes, medens det er nødvendigt at varme større nitter. Det er værd at huske, at et godt resultat er betinget af et tungt modhold, der er tildannet nøjagtigt efter nittens hovede, og hvis man regner med at skulle udføre mange forskellige nitninger, kan det betale sig at fremstille et sæt modhold i de mest almindelige nittediametre.

Nitteforbindelser har den fordel, at de er billige at udføre, men til gengæld lader godset sig senere kun adskille, hvis man sprænger nitten af eller udborer den.

På den nederste tegning ses en række forskellige nitter, der alle er beregnet til læderarbejde, men som kan anvendes til mange andre formål i hobbyværkstedet. A er en såkaldt dobbeltnitte, der er udført i jernblik. Den holder vældig godt, og den er let at arbejde med for den uøvede. Del nr. 1 stikkes ind fra forsiden på arbejdsstykket, og del nr. 2 fra bagsiden, hvorefter nitningen foretages med hammerslag. Hvis man vil have rundt hovede, må man bruge en speciel knapmager. B er en splitnitte, som bliver på plads ved, at de to grene vejnes ud, men den holder ikks så godt som dobbeltnitten. C er en rørnitte udført i messing og beregnet til indsætning med en dorn eller en special-tang. Endelig er D en kobbernitte med stort hovede, beregnet til anvendelse i forbindelse med en kobberskive. Disse specialnitter, knapmagere og tænger kan købes hos læderhandlere. Nogle af dem findes ofte i brugsforeningerne.

Det er billigt at arbejde med nitter, og udføres arbejdet ordentligt, er man faktisk på forhånd i stand til at garantere et solidt resultat. Og dette burde være noget, der tiltaler enhver hobbymand.

Sådan nitter man

FØR ELLER SENERE finder de fleste hobbyfolk sig i den situation, at de skal udføre en nitning. Man kommer simpelthen dertil, at det eneste, som kan holde to bestemte stykker gods sammen, er et par nitter. Derfor tager man fat på nitningen, hvilket som oftest foregår på den måde, at man lader hammerslagene regne ned over nitten, hvorved både denne og det omliggende gods totalt ødelægges. Resultatet bliver en både grim og usolid sammenføjning.

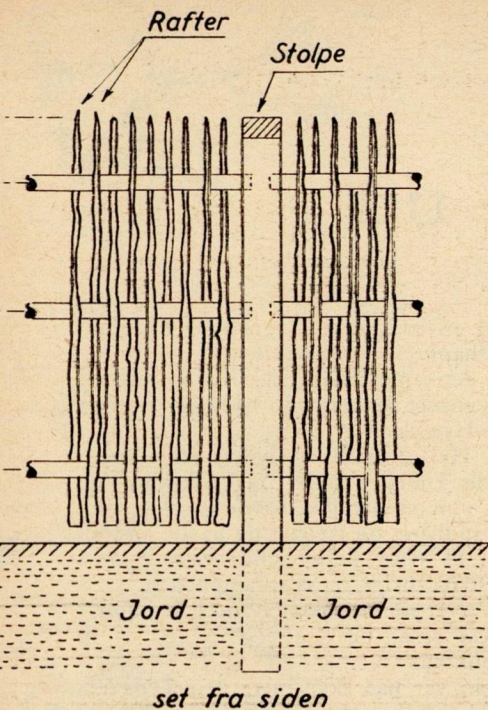
Der findes en række „gyldne regler“ for nitning, og dem gør man særdeles klogt i at indskærpe sig, før man tager

tillægget være 1,5 gange nittens diameter. Disse tal gælder dog kun ved kold nitning – den metode, vi beskriver her.

På den midterste stribe tegninger vises selve arbejdsgangen ved nitningen. Først borer man et hul i de to godsstykker. Hullet bores nøjagtigt og samtidigt i begge stykker. Nitten skal passe stramt i hullet, og nittens hovede anbringes nu i det såkaldte modhold, som blot kan være en fordybning i ambolten, eller hvad man normalt hamrer på.

Så sætter vi nittetrækkeren over tillægget. Trækkeren er en slags dorn med en langsgående udboing, og når vi slår på

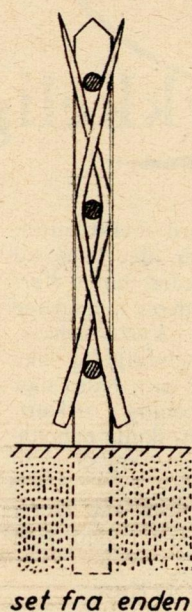

Sådan laver man sit havehegn. Rafterne „snos“ om de vandrette løsholter, og stolperne er gravet godt ned i jorden.

Et smukt hegn om haven

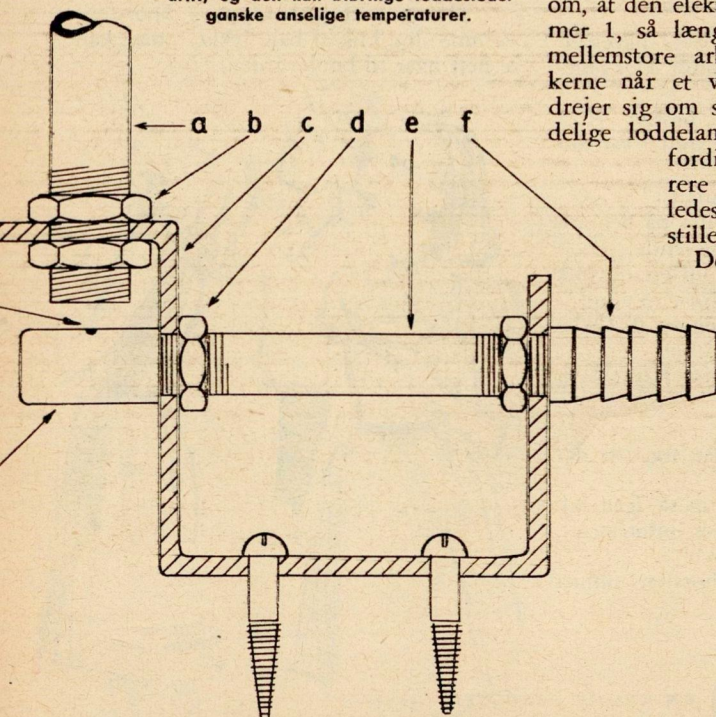
For den aktive hjemmehåndværker er der ikke nogen tvivl om, hvem der skal udføre arbejdet, når hegnet om hus eller have trænger til fornyelse.

Her viser vi et smukt raftehegn, hvor der overhovedet ikke er anvendt søm eller

LODDELAMPEN til småtingene

Denne loddelampe er fremstillet til gasdrift, og den kan bibringe loddestedet ganske anseelige temperaturer.

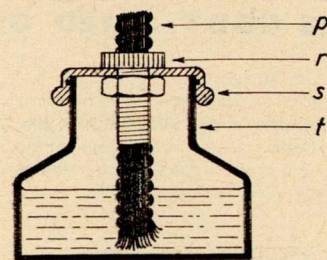
De fleste hjemmehåndværkere er enige om, at den elektriske loddekolbe er nummer 1, så længe det drejer sig om de mellemstore arbejder. Når arbejdsstykkerne når et vist omfang, og når det drejer sig om småting, er et par almindelige loddelamper dog at foretrække, fordi de er lettere at manøvrere med. Her viser vi, hvorledes sådanne lamper fremstilles.

Den første lampe er en art Bunsen-brænder til gasdrift – bygas eller flaskegas, og den giver mulighed for at nå temmelig store varmegrader. Hovedbestanddelen er et stykke 30 mm bredt fladjern, der er bukket i facon og forsynet med de nødvendige huller. Brænderrøret (A) er 13 mm i

skruer. Rafterne er afkvistede, men barken er *ikke* fjernet. Stolperne er firkanterede tømmerstokke, og de vandrette løsholter, der er sat ind i udstemte huller i stolperne, er simpelt hen runde rafter, lidt tykkere end de lodrette. Savskårne rafter og stolper skal imprægneres, før de sættes på plads.

Tegningen viser målforholdet for et hegn på to meters højde, men hegnet kan naturligvis gøres højere eller lavere efter ønske. Blot må man huske, at der skal være større afstand mellem midterste og nederste løsholt end mellem midterste og øverste, idet det i modsat fald er umuligt at få rafterne anbragt.

Rafterne „snos“ simpelthen om løsholterne, og man kan naturligvis selv bestemme, hvor tæt hegnet skal være. Når alle rafter er på plads, afkortes de foroven til samme højde. For korte rafter skubbes på plads med et koben forneden.

En lille loddelampe til spritbrug fremstilles let af en blækflaske, en telefonbøsning og en stump væge.

udvendigt tværmål og 15–20 cm langt. Det forsynes med udvendigt metrisk gevind og skrues fast i vinklen med møtrikkerne B. Røret E er et 10 mm messingrør, afpasset efter vinklen. Også her er der metrisk gevind i begge ender, og røret holdes på plads af de to indvendige møtrikker. Dysen H med gashullet G samt slangeniplen F må indkøbes, men de fås passende til 10 mm gevind – lige til at montere.

Når lampen er færdig, skal den prøvekøres. Gassen antændes, og røret A hæves eller sænkes ved hjælp af møtrikkerne, indtil den blå flamme brænder roligt uden at „hvæse“. Hvis flammen slår ned, får apparatet for megen luft, d. v. s. røret skal sænkes. Omvendt hæves røret, hvis flammen brænder dårligt og soder. Apparatet monteres på plads ved hjælp af de to bundskruer, efter at man i forvejen har monteret et stykke jernblik eller asbest på bordpladen af hensyn til brandfaren. Husk i øvrigt, at alle gasforbindelser i gevindene skal omvikles med tynd paktråd for at gøre dem helt tætte. Når man køber dysen, vil det være klogt at oplyse den handlende om, hvorvidt den skal anvendes til kommune- eller flaskegas, idet hullet skal afpasses efter gassens beskaffenhed og tryk.

Den lille loddelampe øverst på siden er en spritlampe – fremstillet af en tom blækflaske med jernbliklåg. Et 6,5 mm hul midt i låget danner sæde for en 6 mm telefonbøsning af messing (R), og en væge (P) trækkes op gennem hullet. Vægen snoes eller flettes af bomuldstråd. Til denne lampe kan man fremstille sig en lille loddekolbe af 5 mm kobbertråd, som files skrå i spidsen og fortinnes.

Også ved disse loddearbejder gælder, at man må sørge for at holde sin loddekolbe ordentligt fortinnet og helt ren. Når der begynder at optræde fordybninger i metallet, er det tid at slibe spidsen helt fri for tin, glatte den fint med en fil og til slut fortinne den igen. Hvis kolben ikke er i ordentlig stand, er varmetabet for stort, og loddearbejdet mislykkes ofte.

Begge lamper kan naturligvis foruden til lodning anvendes til mange andre forskellige formål, bl. a. er de udmærkede til opvarmning af limpotten eller til almindelig kogning.

SPIS GODT...MED OST

Ost smager godt – og De har godt af ost. Det er et af naturens sundeste føde midler. De kan ikke undvære ost – men hvem kunne også tænke sig det, når der findes noget så dejligt som...

Nyt om roehakning

I år kan De komme lettere over roehakningen og dog få bedre resultat. Pat.anm. på roehakke med følgende fordele:

- 1) Klingens (3 størrelser) udskiftes let og uden værktøj.
- 2) På den samme hakke kan De sætte netop den af de 3 klingestørrelser, der passer til de roer. De arbejder med, det giver det letteste arbejde og den bedste afgrøde.
- 3) Hakken er let og behagelig at arbejde med, klingen går glat gennem jorden, der ikke sætter sig fast, det sparer tid og kræfter.

Hakken er fra Zinck, Godthaab, Jylland. Afprøvet på Bygholm. Fås hos Deres leverandør – bestil en i god tid.

af ARBEJDSTØJET

Skån Dem selv for timelangt arbejde! Lapning og stopning klares på et øjeblik – så det holder.

I tube eller flaske.

Rækker langt.

BRUGSEN har den

Lykkelige tid

NÅR SOMMEREN kom med stærkt, varmt solskin og blomsterklaser, der hang ud over villavejens havegærder, holdt Kurt og Thorsten ikke mere deres hemmelige møder i cykleskuret, men i Kurts baghave.

Så kunne møderne selvfølgelig ikke blive så hemmelige mere, men Kurts mor sagde, at der var ingen mening i, at Kurt, der trængte til lys og luft, skulle opholde sig inde i det ækle cykleskur, og så sagde Thorsten, at det var i orden.

Når selve mødet var forbi, tog de fat på det spil, de havde været i gang med dagen før.

– Hvor var vi nu? spurgte Kurt.

Thorsten smilede: – Jeg er lige taget til fange.

– Nåe, ja.

Men snart forsvandt smilet, og de gik op i spillet med liv og sjæl.

Thorsten stod foran det høje, krogede træ, bleg, men fattet og ventede på sin død.

Kurt, der var den onde sherif, trådte hen til retterstedet.

– Har De et sidste ønske?

Han talte med gravrøst, for det gjorde man, når nogen skulle dø.

Så ville Thorsten gerne se sin hest for sidste gang.

Kurt greb i luften, som om han førte en hest ind på pladsen. Så snart Thorsten så sin smukke, hvide hest, gjorde han et spring, sad i sadlen og fløj afsted over stok og sten, før den onde sherif og hans mænd kunne løse et skud.

Det med hesten var et nummer, Thorsten havde hugget fra cowboyfilmene, men der var jo ikke så mange måder at undgå den visse død, så Kurt lod det passere.

Der lød små, lette trin over havegangens grus og straks efter en høj, klar pige-stemme: – Er Oda her?

Thorsten stod brat af hesten, Kurt kunne se på hans ansigt, at spillet var slut for i dag.

Nej, men hun kommer snart.

Kirsten fra den hvide villa på den anden side af vejen stod lidt tøvende.

– Nå, sagde hun ud i luften og trak øjenbrynene i vejret og så fornem ud.

Pludselig sprang Thorsten op på cykleskurets tag.

– Jeg var lige ved at vise Kurt, hvor højt jeg kan klatre.

Kurt blev tør i halsen.

Thorsten skulle altid vise sig, når der var piger i nærheden.

– Nå – sagde Kirsten og så igen ud, som om hun ikke var spor interesseret, men det var hun vist alligevel.

Slank og spinkel stod Thorstens silhuet

mod en baggrund af grå mur og grønt bladhang.

I det samme dukkede Oda op med en halvgnavet sukkermad i hånden.

– Hva' laver I?

– Hvis Kirsten har lyst til at se det – sagde Thorsten oppe fra cykleskuret og lod, som om han ikke havde set Oda. Hun var rødhåret og fregnet og havde opstopper. Et svagt køligt smil svævede over Kirstens ansigt, og så sprang helten.

Væver som et egern svang han sig op i træets grene og hang og lo ned til sit publikum.

Nu var han ikke mere den Thorsten, der holdt hemmelige møder og ville se sin hest, før han skulle dø. Nu var han pigernes helt, der rigtigt skulle „optræde“.

– Efter ham, Kurt, råbte Oda med munden fuld af franskrød. Han kunne have slået hende lige i det grimme, fregnede fjæs! Hun vidste godt, at han ikke var god til at klatre.

Nu var Thorsten skjult bag det tætte, dunkelgrønne løv, så dukkede han frem igen, højt over deres hoveder.

Kurt blev næsten svimmel af at se op på ham.

– Nej – nej – gentog det inden i ham, mens træerne og ansigterne begyndte at danse for hans øjne – det måtte ikke komme – ikke nu. Ønsket.

Thorsten kunne jo også være en helt anden, som man havde det rart med, når pigerne ikke var der. Men det var så forfærdelig stærkt, det frygtelige ønske. Hvis nu grenen knækkede, og Thorsten styrtede ned og aldrig mere kunne optræde for pigerne?

– Her er herligt, heroppe – Thorstens stemme slog klik af bare lykke – man kan se helt over til boulevarden.

Fortælling af
KNUD E. ANDERSEN

Tegning af
ALEX SECHER

Nu smilede Kirsten igen, denne gang blev smilet siddende længere på hendes ansigt og *nu*, nu løftede hun sin lille, fine hånd og vinkede til Thorsten, og han vinkede igen.

Hvis det nu havde været *ham*, Kurt, der sad deroppe, højt over alle. Hvis det nu var *ham*, hun havde vinket til? Nej, han var ligeglad med alle de hemmelige møder og den sorte liga og spillet i baghaven. Ønsket var stærkere end det alt-sammen.

Han kunne se Thorstens smidige krop hvirvle gennem luften og høre pigerne skrike så tydeligt, som om det virkelig skete.

Men det skete ikke.

Han stod bare og stirrede op på Thorsten, der sad og grinede, og han svedte over hele kroppen, som når han var syg og havde feber.

Og så kunne han mærke, hvordan de forfærdelige ord blev til inden i hans hovede: – Fald ned! sagde de. Fald ned!

Men Thorsten faldt ikke ned, og pigerne lo op til ham, og Oda klappede i hænderne...

– Kurt!

– Han drejede om på hælen. Moderen stod midt i havegangen med den blå kaffekande i hånden.

Hvorfor kom hun netop nu?

– Vi skal drikke eftermiddagskaffe i lysthuset.

Hun stod og smilede inde i sollyset, og buskenes grene tegnede fine skygger på hendes kjole.

– Ja, nu kommer jeg.

Han havde jo alligevel ikke mere at gøre hos de andre.

Så travede han op ad havestien, gruset knasede under hans fødder, ligesom når man knækker nødder juleaften. Men han kunne ikke blive glad, selvom han tænkte på juleaften.

To høje planter rakte ind over stien foran ham. Han trådte dem ned, tværede dem ud med sin fod. Det var ligesom at træde på en fjende, og han blev et øjeblik lidt varm og stolt.

Nu kom moderens stemme ud af det grønne lys inde i lysthuset. – Hvor bliver du af, skat?

Han løb det sidste stykke hen til bordet.

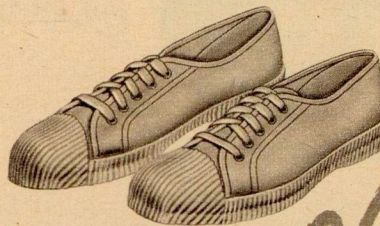
Moderen havde besøg af en veninde, en høj, sorthåret dame, han kaldte tante Poula.

Tante Poula bøjede sig frem over kopperne og flødeskumskagerne og smilede dameagtigt til ham: – Du har nok mere dig godt... så lænede hun sig tilbage, et let suk flagrede op under lysthusets grønne løvtag: – Ak, ja, hvor er barndommen dog en lykkelig tid.

Hvid og blå tennissko med
tåforstærkning.
Dess. 705 str. 24-27 7,75
" 28-35 8,80
" 36-39 10,50
" 40-48 11,55

Hvid og blå sportsstøvle
med mosgummisål.
Dess. 803 str. 36-39 19,55
" 40-46 21,25

Hvid sportsko m. lang snøring.
Dess. 819 str. 36-39 17,45
" 40-47 19,10

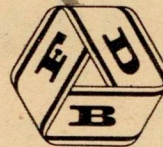

Blå "LION", en tennissko i særklasse,
transparente gummisåler med hidtil
ukendt slidstyrke.
Dess. 702 str. 24-27 8,70
" 28-35 9,90
" 36-39 11,80
" 40-48 12,90

SPORTSFODTØJ

Sorte fodboldstøvler, herre.
Dess. 20401 str. 7-11 50,00

Sorte fodboldstøvler, drenge.
Dess. 22401 str. 1-2 27,60
" 3-6 32,40

I BRUGSEN

SAMVIRKE's redaktion, annonceafdeling, abonnementsafdeling, Njalsgade 15, København S. Telefon Central 4015. – Samvirke påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier eller tegninger, der uopfordret indsendes. – Tryk: Egmont H. Petersen, København.

Marengsrede med reine clauder

2 æggehvider,
100 g sukker,
1 kg ds. reine clauder,
5 bl. FDB husblas.

Æggehviderne piskes godt stive.

2 spsk. sukker piskes i.

Resten af sukkeret vendes i.

Marengsdeigen smøres ud på en velsmurt
plade i en stor
eller ca. 8 mindre reder.

Bagetid: 20-30 min. ved svag varme (150°).

Den udblødte husblas smeltes og røres
i blommesaften.

Blommerne fordeles i marengsreden.

Saften hældes over, når den er ved at stivne.

Serveres med flødeskum eller råcreme.

nem og festlig mad

Kogt tunge ell. hamburgerryg

serveret med gulerødder
(hele eller i terninger),
asparges, ærter og champignonssauce.

Champignonssauce:

25 g Trekroner margarine,
25 g Safir mel,
½ tsk. FDB paprika,
ca. 3 dl tungesuppe,
¼ kg ds. champignons,
1 spsk. tomatpuré,
kulør, salt, peber,
evt. 1 spsk. Mazuela madeira.

Margarine, mel og paprika afbages med
suppe og champignonsvand.

Kulør, krydderier og champignons tilsættes.

Saucen smages til med Mazuela
umiddelbart før serveringen.

STATSBIBLIOTEKET
ÅRHUS

I BRUGSEN